

KANTAR

Ispitivanje javnog mnjenja u Crnoj Gori

Stavovi prema LGBTI populaciji

Kantar Srbija

Pripremljeno za Juventas

Projekat 120919

Sadržaj

1	Opšti stavovi o LGBTI populaciji	5
2	Lična iskustva sa LGBTI osobama	18
3	Prava LGBTI osoba i odnos sa državnim institucijama	29
4	Opšti stavovi o društvu i religiji	39
5	Mediji i informisanost	49
6	Ključni nalazi	54

Odnos građana Crne Gore prema LGBTI populaciji

Juventas, crnogorska nevladina organizacija, u okviru svojih aktivnosti, od 2005. godine realizuje program podrške poštovanju prava LGBTI osoba.

Za potrebe kreiranja kampanje sa ciljem daljeg unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori, sprovedeno je istraživanje koje treba da pruži uvid u aktuelni kontekst, stavove i ponašanje građana. Ispitivali su se opšti stavovi prema LGBTI osobama, lična iskustva sa njima, odnos prema pravima LGBTI populacije, odnosu sa institucijama, kao i stavovi o društvu i religiji, mediji i informisanje.

Pored aktuelnog konteksta, ispitane su i eventualne promene rezultata u odnosu na istraživanje realizovano 2016. godine (tamo gde je to bilo moguće).

Metodologija

Realizacija: Istraživanje sprovedeno 12-30.12.2019.

Univerzum: Populacija Crne Gore starosti 18+

Uzorački okvir: Census 2011.

Veličina uzorka: 811 ispitanika

Troetapni nasumični reprezentativni stratifikovani uzorak

Tip uzorka: Prva etapa: Teritorija biračkih mjesta odabrane sa vjerovatnoćom proporcionalnom veličini

Druga etapa: Domaćinstvo odabрано metodom nasumičnog koraka

Treća etapa: Nasumični izbor člana domaćinstva starosti 18+ godina

Tip ankete: Ad hoc anketa, trajanje upitnika oko 30 minuta

F2F, TAPI intervj u licem u lice. Upitnik zadaje anketar uz pomoć tablet uređaja

Post stratifikacija: Zasnovana na polu, godinama, tipu naselja, geografskom regionu, obrazovanju

1

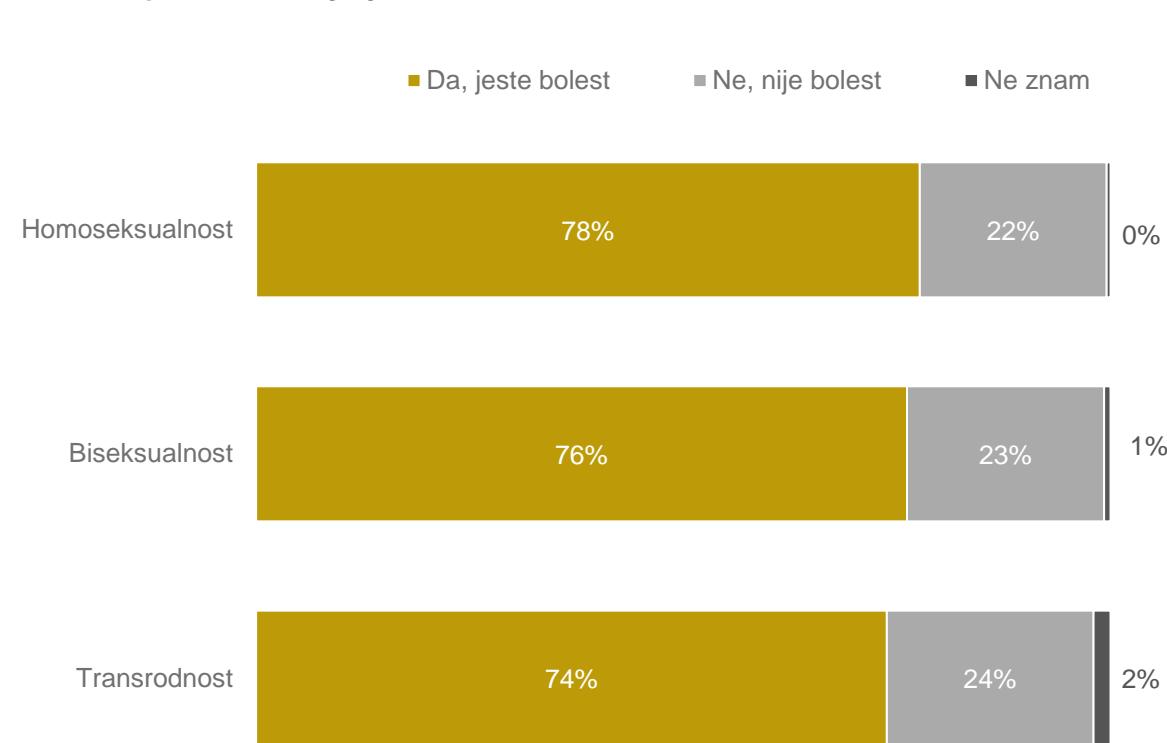
Opšti stavovi o LGBTI populaciji

Opšti stavovi o LGBTI populaciji

- U Crnoj Gori preovlađuju negativni stavovi prema LGBTI populaciji. Više od 70% građana smatra da su homoseksualnost, biseksualnost i transrodnost bolest, a posebno se negativno gleda na javno izražavanje seksualnosti drugačije od heteroseksualne. U skladu sa tim i ne čudi otpor većine da se u njihovim zajednicama/mjestima obezbijedi javni prostor u kome bi LGBTI osobe mogle da slobodno izražavaju svoju seksualnost i druže se sa drugim pripadnicima ove populacije.
- Ohrabrujuća je činjenica da iako su stavovi prema LGBT osobama generalno negativni, velika većina građana ipak ne smatra prihvatljivim nasilje nad pripadnicima ove populacije, a više od polovine građana/ki Crne Gore bi bilo spremno da takvo nasilje prijavi. Ipak, treba imati na umu socijalnu poželjnost ovakvih odgovora i istaći da postoji i onih 8% građana/ki koji otvoreno ističe da im je nasilje nad ovim osobama prihvatljivo.
- Građani/ke Crne Gore smatraju da je vaspitanje u porodicma roditelja koji su pripadnici LGBTI populacije nešto što može da utiče na seksualnu orijentaciju djece. Ipak ohrabrujuće je da se taj broj smanjuje i da raste broj onih koji smatraju da djeca mogu postati LGBTI osobe i ako odrastaju u heteroseksualnim porodicama. Većini građana/ki bi smetalo da se njihova djeca informišu o LGBTI osobama i njihovim pravima.
- Kada je reč o transrodnosti, skoro tri četvrtine građana/ki ima negativne stavove prema ponašanju koje nije u skladu sa tradicionalnim rodnim normama.
- U pogledu razmatranih stavova o LGBTI populaciji javljaju se dosljedne razlike između polova, različitih nivoa obrazovanja i uzrasta. Muškarci, građani/ke sa srednjim, osnovnim ili nižim obrazovanjem i stariji građani/ke (naročito oni stariji od 60 godina) imaju negativnije stavove o LGBTI populaciji u odnosu na žene, visoko obrazovane i mlađu populaciju. Pored toga, razlike su primetne i u zavisnosti od vrijednosnih orijentacija građana/ki. Građani/ke sa tradicionalnim uvjerenjima imaju znatno negativnije stavove od netradicionalista.

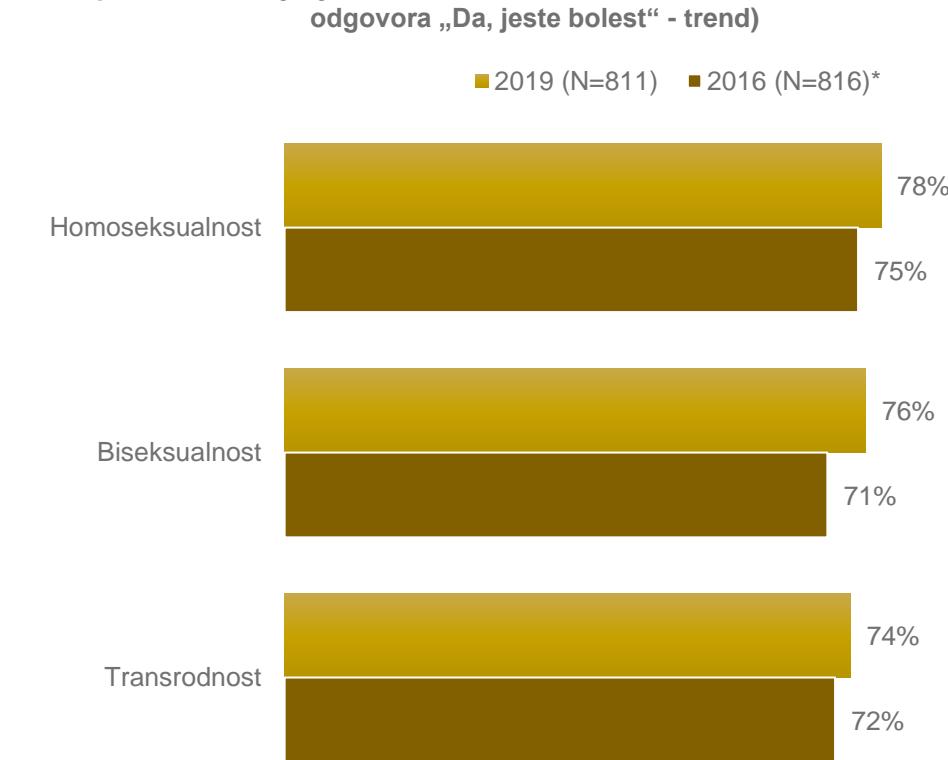
Oko tri četvrtine građana smatra da su homoseksualnost, biseksualnost i transrodnost bolest

Da li su po Vašem mišljenju homoseksualnost/biseksualnost/transrodnost bolest?

Baza (N=811)

Da li su po Vašem mišljenju homoseksualnost/biseksualnost/transrodnost bolest? (% odgovora „Da, jeste bolest“ - trend)

* Istraživanje u 2016. godini radila je druga agencija.

Svaki drugi građanin Crne Gore smatra da su LGBTI osobe rođene takve

Porastao je broj građana koji smatraju da nije moguće uticati na LGB osobe da se njihova seksualna orijentacija promeni u heteroseksualnu.

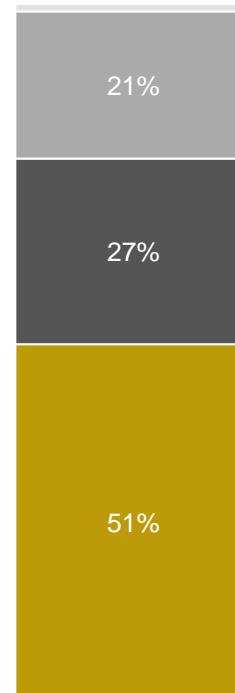
Dok neki ljudi smatraju da je moguće uticati na LGB osobe da se njihova seksualna orijentacija promeni u heteroseksualnu, drugi pak smatraju da se ne može uticati na promenu seksualne orijentacije LGB osoba. Koji je Vaš stav po tom pitanju?

■ Na LGB osobe se može uticati ■ Na LGB osobe se ne može uticati ■ Ne znam

U 2016. godini pitanje je bilo drugačije formulisano „Dok neki ljudi smatraju da je LGBT osobe moguće „izlječiti“, odnosno da se može uticati da se njihova seksualna orijentacija promeni u heteroseksualnu tokom života, drugi pak smatraju da se kod LGBT osoba ne može uticati na promenu seksualne orijentacije. Koji je Vaš stav po tom pitanju?

Da li smatrate da su LGBTI osobe

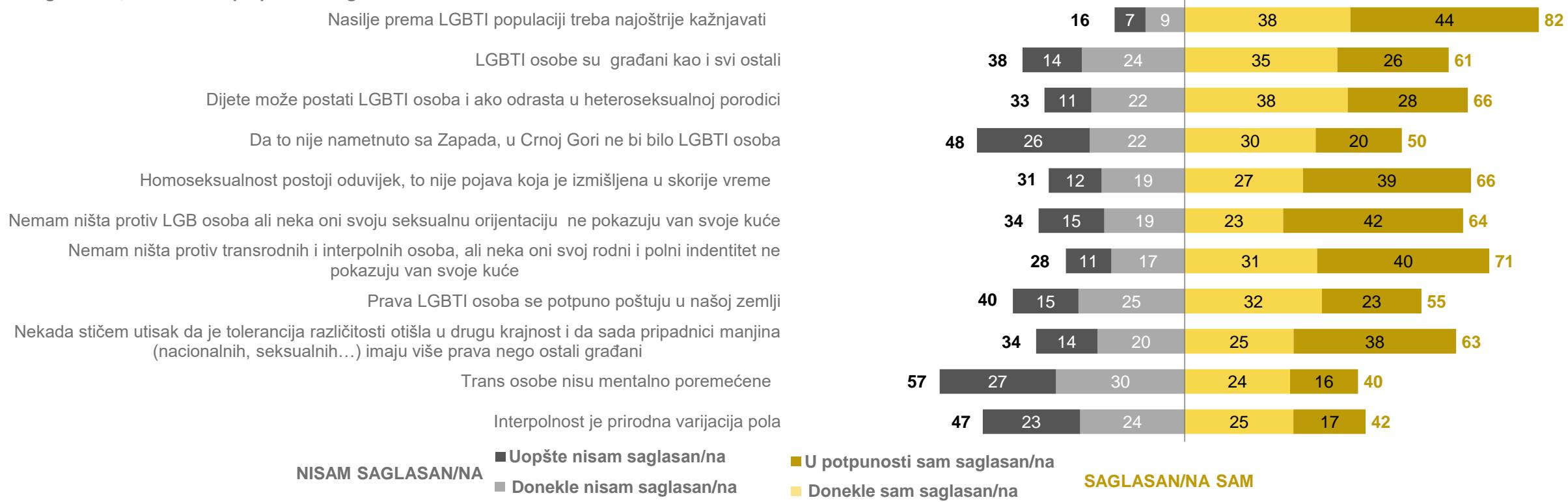
► Izabrale da budu takve, jer je tako moderno

► Postale takve usled uticaja sredine u kojoj neko živi i odrasta

► Rođene takve – to je stvar prirode i pojedinac ne može uticati na to

Građani/ke Crne Gore su u najvećoj meri saglasni da nasilje prema LGBTI populaciji treba najoštrije kažnjavati

Sada ću Vam pročitati neke tvrdnje, a Vas molim da mi kažete u kojoj mjeri ste saglasni sa svakom od njih. Molim Vas da odgovorite na skali od 1 do 4, gde 1 znači da uopšte niste saglasni/na, a 4 da ste u potpunosti saglasni/na

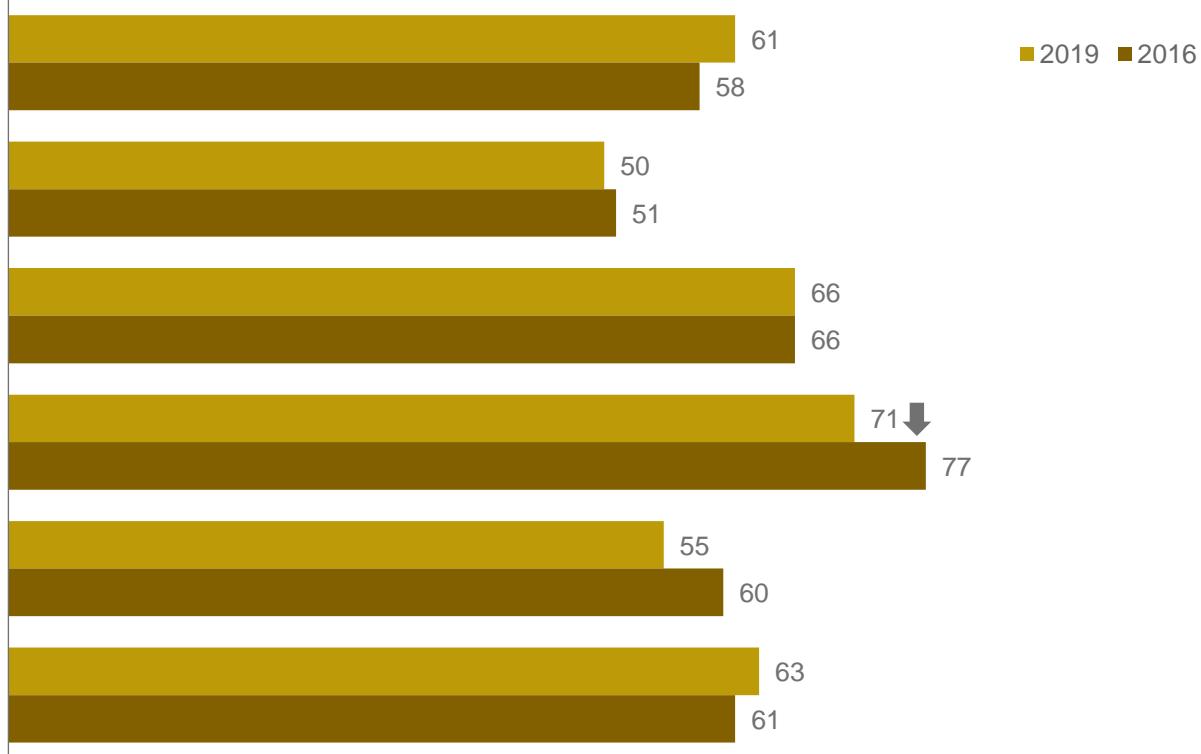

Baza (N=811)

Smanjio se broj građana koji su saglasni da nemaju ništa protiv LGB osoba, ali da oni svoju seksualnu orijentaciju ne pokazuju van svoje kuće

% odgovora „U potpunosti sam saglasan/na“ i „Donekle sam saglasan/na“ *

LGBTI osobe su građani kao i svi ostali

Homoseksualnost postoji oduvijek, to nije pojava koja je izmišljena u skorije vreme

Nemam ništa protiv LGB osoba ali neka oni svoju seksualnu orijentaciju ne pokazuju van svoje kuće

Prava LGBTI osoba se potpuno poštuju u našoj zemlji

Nekada stišem utisak da je tolerancija različitosti otišla u drugu krajnost i da sada pripadnici manjina (nacionalnih, seksualnih...) imaju više prava nego ostali građani

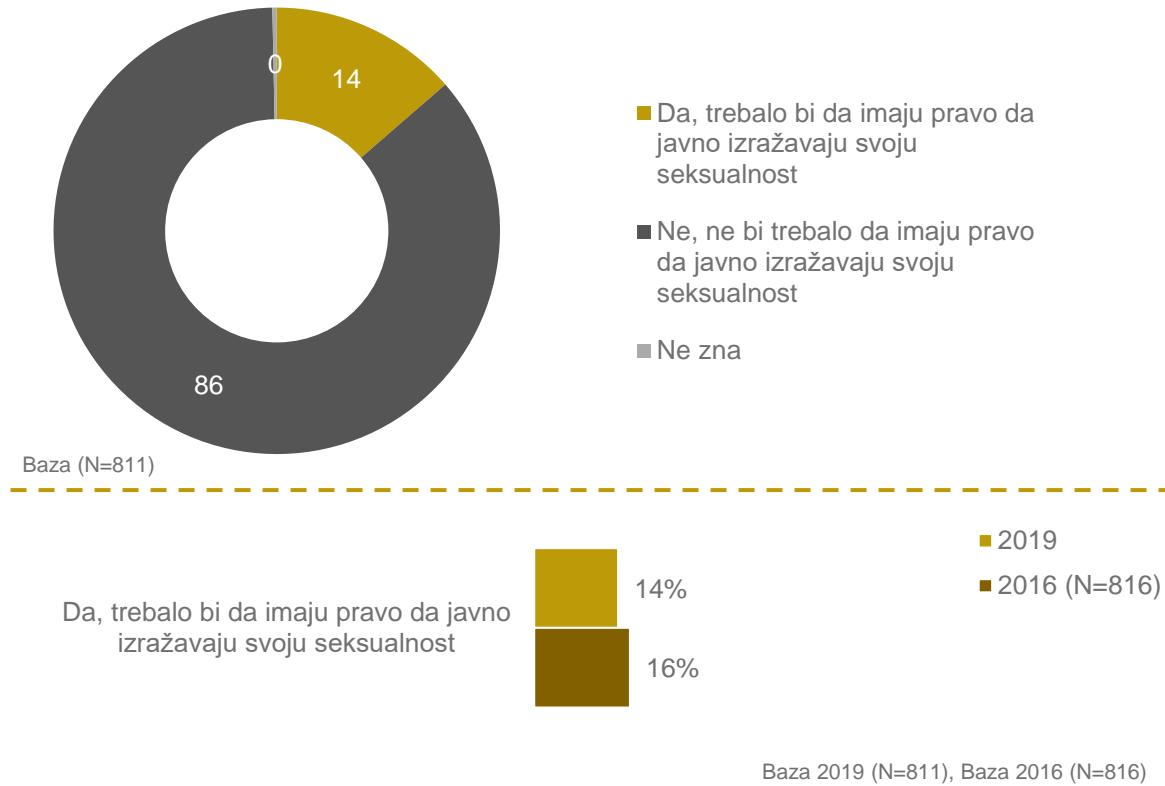
U 2016. godini odgovori su bili drugačije formulisani „U potpunosti se slažem“ i „Uglavnom se slažem“.

Baza 2019 (N=811), Baza 2016 (N=816)

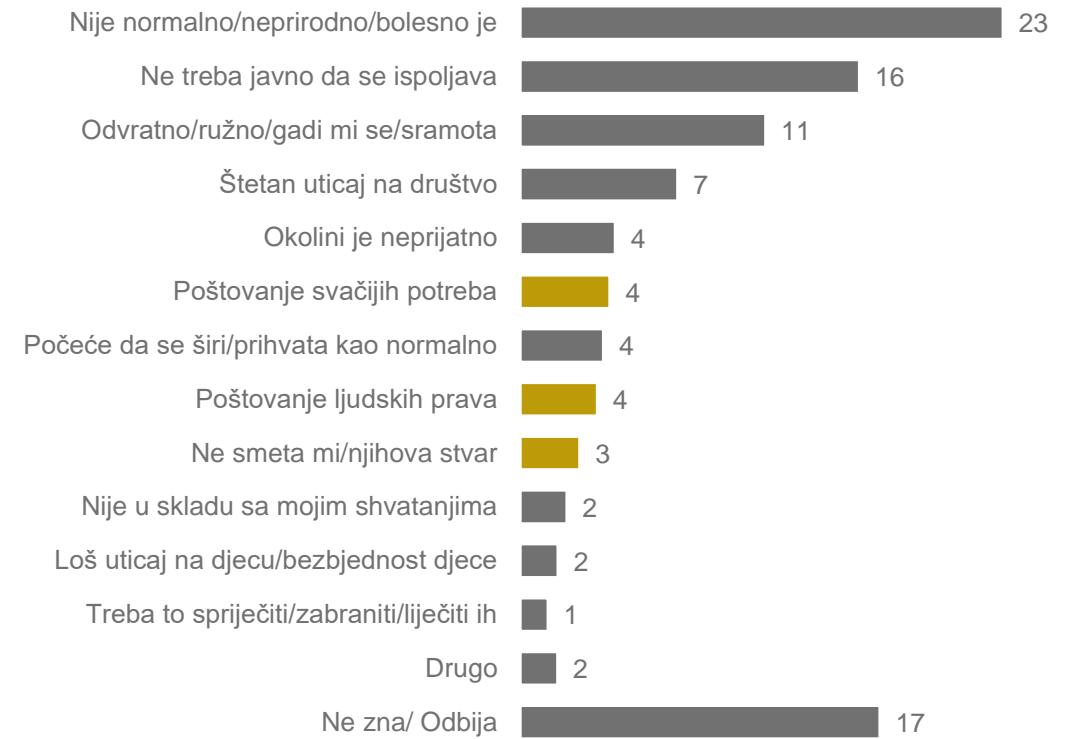
Većina smatra da LGBTI osobe ne bi trebalo da imaju pravo da javno izražavaju svoju seksualnost

Najčešći razlog takvog stava jesu uverenja da to nije normalno, da je neprirodno i bolesno.

Da li smatrate da LGBT osobe treba da imaju pravo da slobodno i javno izražavaju svoju seksualnost (da se javno grle, drže za ruke, ljube)?

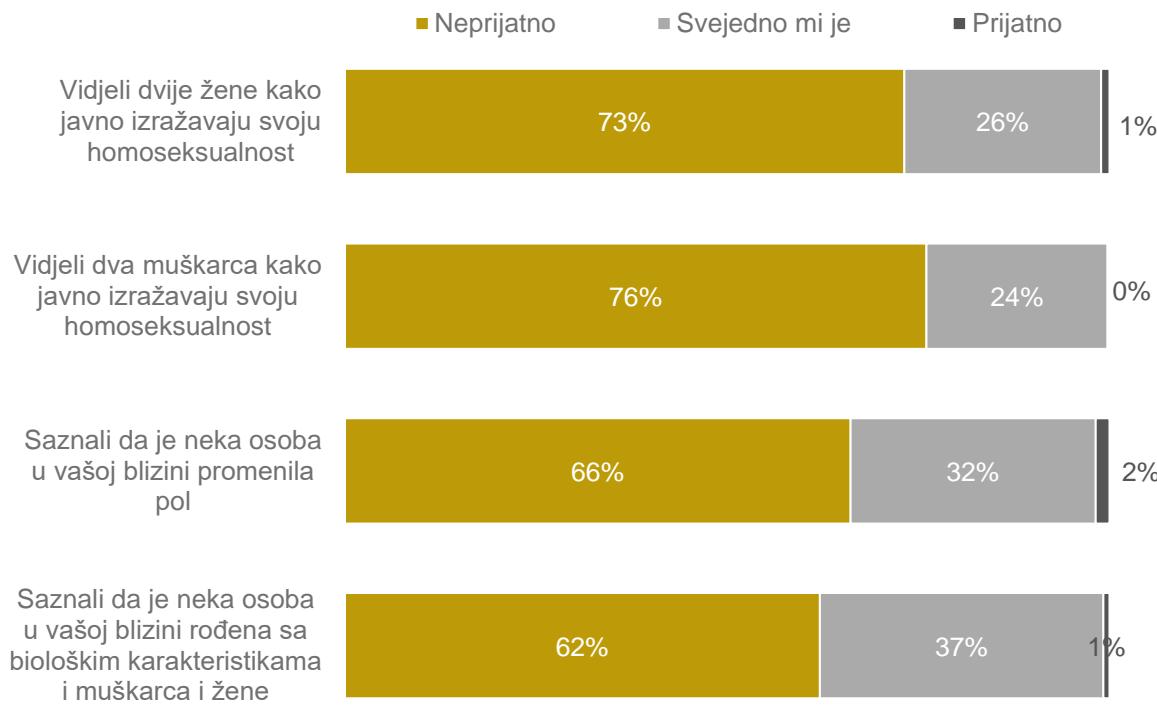
Zašto ste takvog mišljenja?

Većina bi se osećala neprijatno kada bi vidjela dvije osobe istog pola da javno izražavaju svoju homoseksualnost

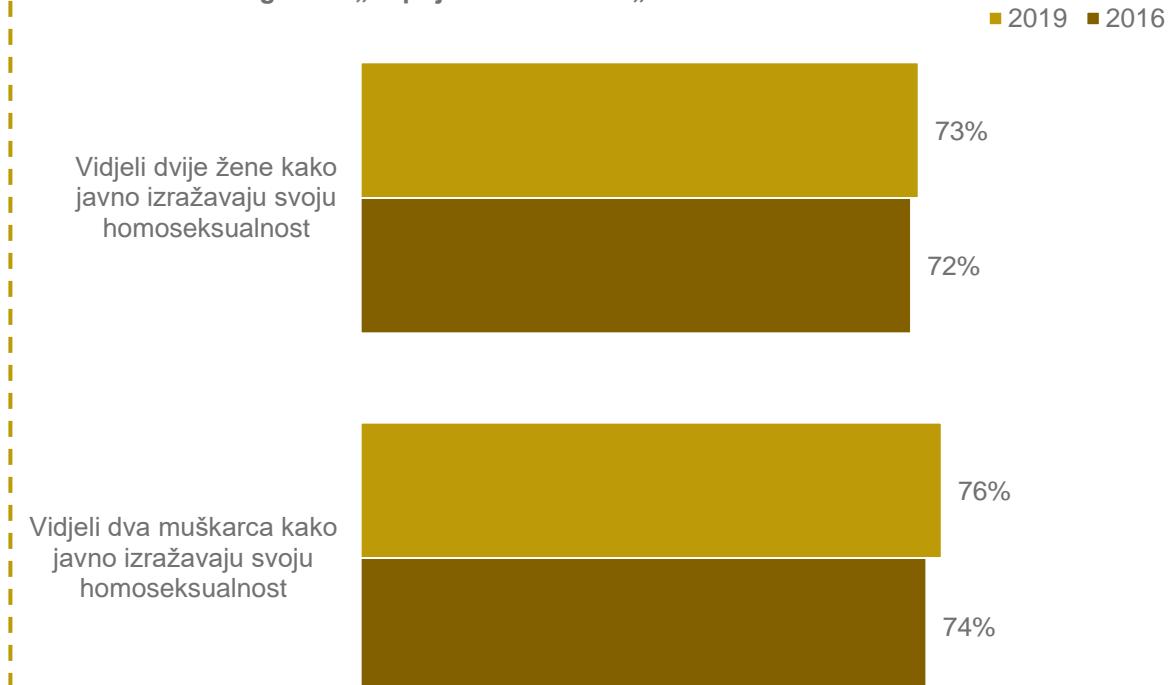
Oko dve trećine građana bi se osjećalo neprijatno kada bi saznalo da je neka osoba u njihovoј blizini promijenila pol ili je rođena sa biološkim karakteristikama oba pola.

Kako biste se osećali kada biste....?

Baza (N=811)

Trend: % odgovora „Neprijatno“ u 2019. i „Da“ u 2016.

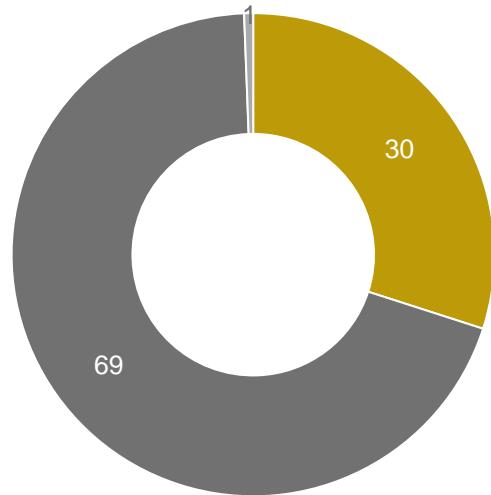
U 2016. godini pitanje je bilo drugačije formulisano „Da li biste se osjećali NEPRIJATNO kada biste vidjeli da dvije žene/dva muškarca javno izražavaju homoseksualnost?“, a odgovori su bili DA i NE.

Baza 2019 (N=811), Baza 2016 (N=816)

Oko trećine građana/ki smatra da treba da postoje mjesta koja će biti dostupna LGBTI osobama za međusobno druženje

Međutim, većina smatra da ta mjesta ne bi trebalo da budu javna.

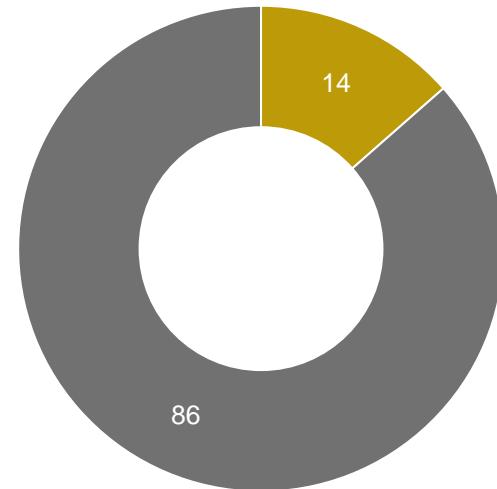
Da li smatrate da treba da postoje mjesta koja će biti dostupna LGBTI osobama za međusobno druženje? %

- DA, treba da postoje takva mjesta
- NE, ne treba da postoje takva mjesta
- Ne zna

Baza (N=811)

Da li smatrate da ta mjesta treba da budu javna?

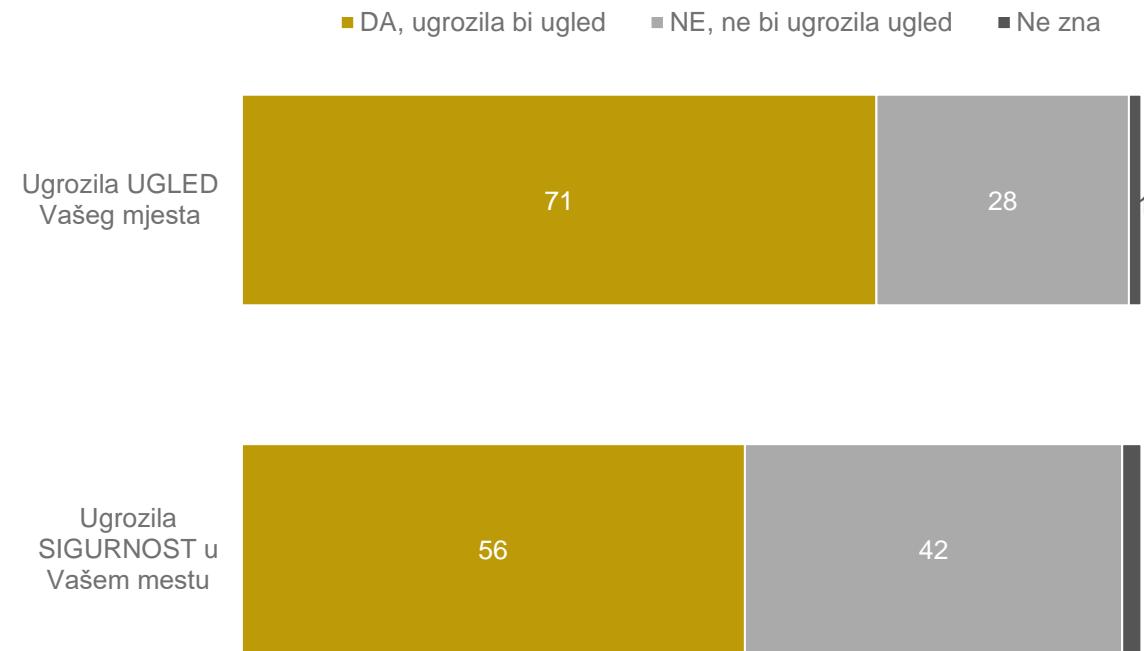

- DA, treba da budu javna
- NE, treba

Većina građana/ki smatra da bi mjesta za okupljanje LGBTI osoba ugrozila ugled i sigurnost njihovog mesta

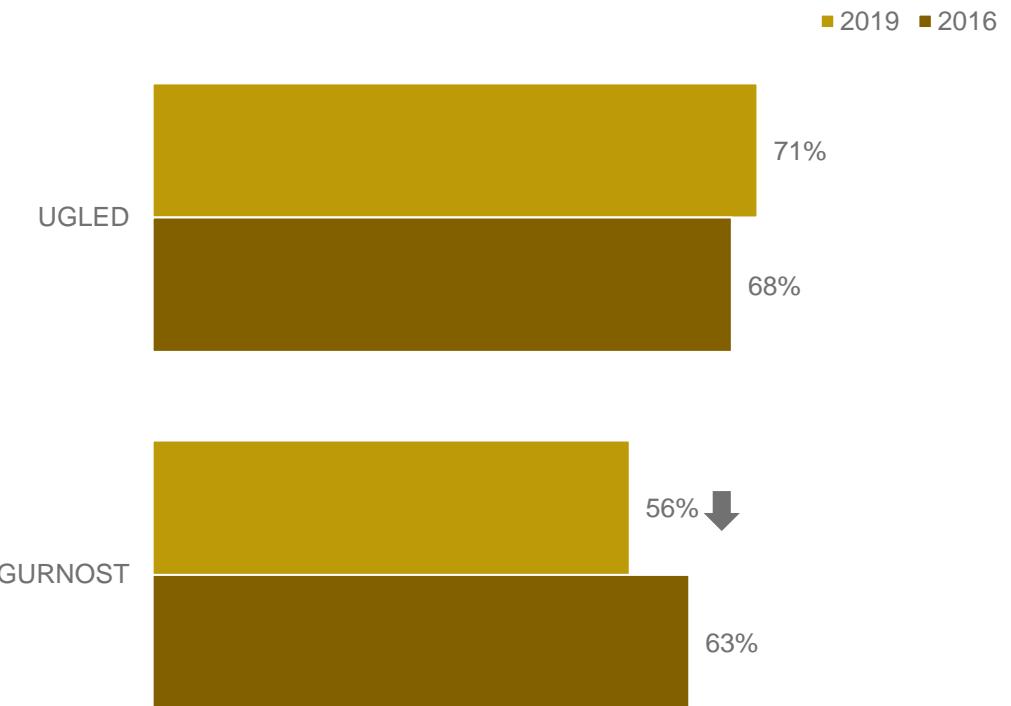
Broj onih koji smatraju da bi takva mjesta ugrozila sigurnost sredine u kojoj žive se značajno smanjio.

Ukoliko bi u Vašem mjestu postojala mjesta za okupljanje LGBTI osoba, da li smatrate da bi takva mjesta....? %

Baza (N=811)

Trend: % odgovora „DA, ugrozila bi ugled“

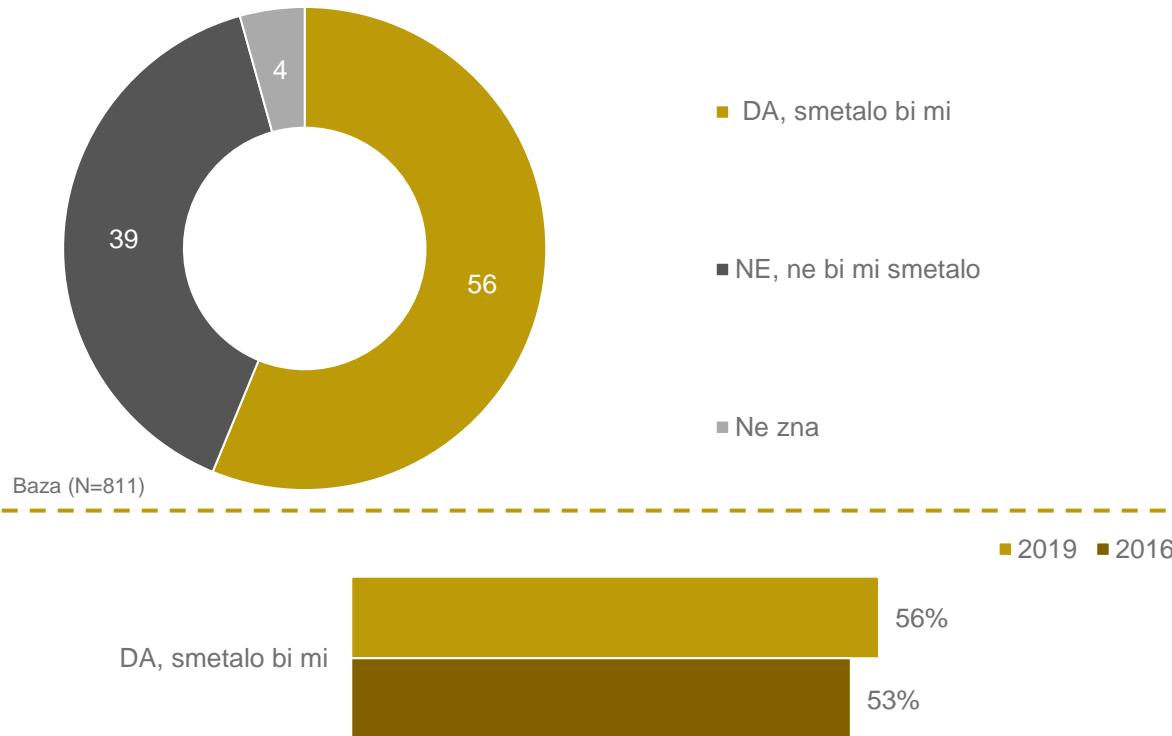

Baza 2019 (N=811), Baza 2016 (N=816)

Većini bi smetalo da se njihova dijeca informišu o LGBTI osobama u školi

Smanjio se broj građana/ki koji smatraju da je veća vjerovatnoća da djeca koju podižu LGBT osobe i sama postanu gej/lezbejka/bi/trans.

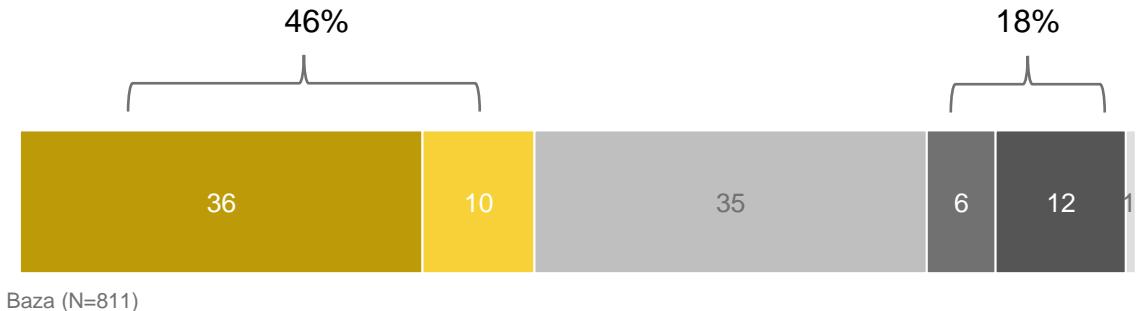
Da li bi Vam smetalo da se Vaše dijete informiše o LGBTI osobama i njihovim ljudskim pravima u školi? %

Neki ljudi smatraju da djeca koju podižu LGBT osobe imaju veću vjerovatnoću da i sama postanu gej/lezbejka/bi/trans. U kojoj mjeri ste saglasni sa ovom tvrdnjom?

- U potpunosti sam saglasan/na
- I saglasan/na sam i nisam
- Uopšte nisam saglasan/na

- Donekle sam saglasan/na
- Donekle nisam saglasan/na
- Ne zna

2019 2016

SAGLASAN (u potpunosti + donekle)

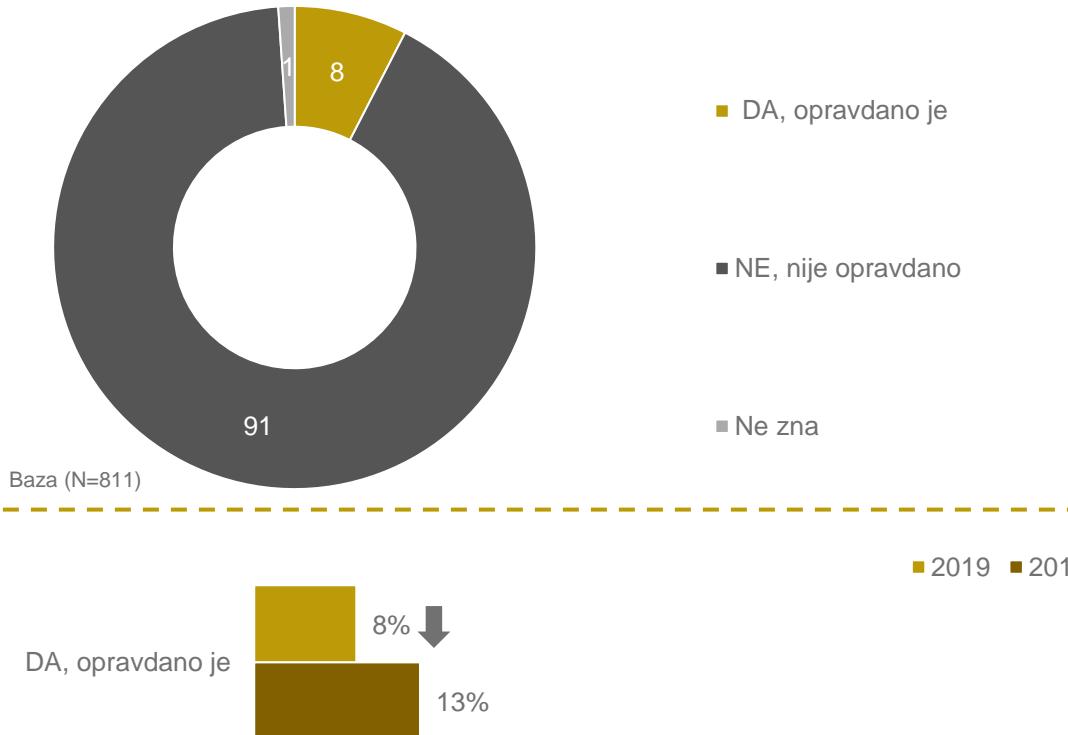
U 2016. godini odgovori su bili drugačije formulisani „U potpunosti se slažem“ i „Donekle se slažem“.

Baza 2019 (N=811), Baza 2016 (N=816)

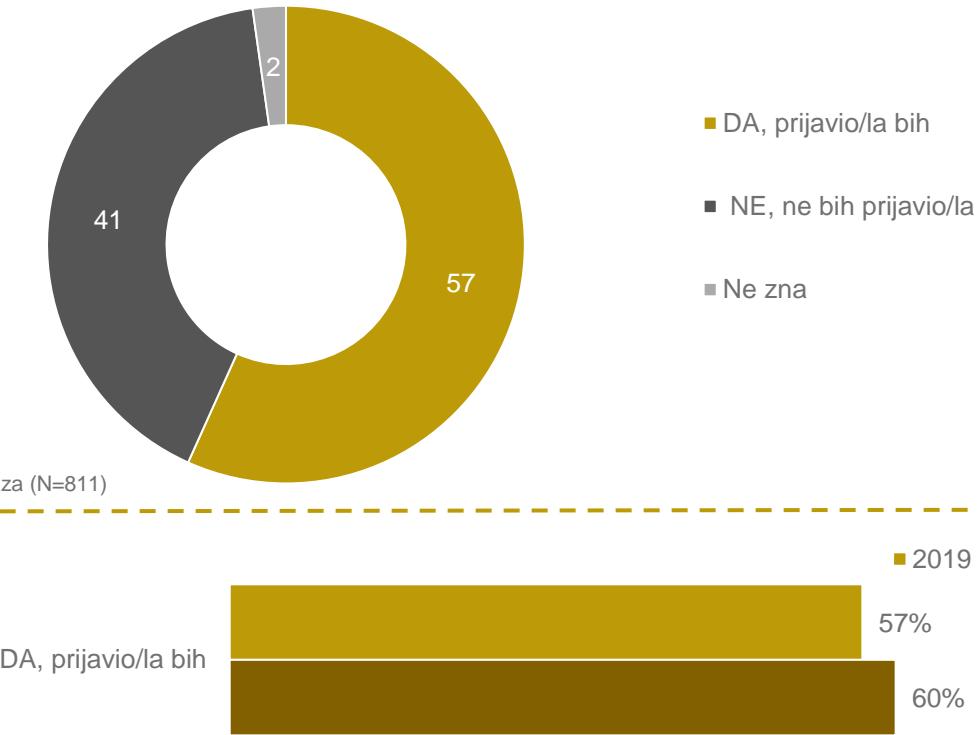
Za građane/ke Crne Gore nasilje nad LGBTI osobama nije prihvatljivo

Više od polovine građana/ki spremno je da prijavi nasilje nad LGBTI osobama

Da li smatrate da je opravdano fizičko nasilje nad LGBTI osobama samo zbog toga što ih privlače osobe istog pola?

Da li biste policiji prijavili nasilje nad nekom LGBTI osobom ukoliko je do njega došlo samo zbog njene seksualne orientacije, rodnog identiteta ili polnih karakteristika?

Više od dve trećine građana izražava negativne stavove prema transrodnosti

Sada ću Vam pročitati neke tvrdnje, a Vas molim da mi kažete u kojoj mjeri ste saglasni sa svakom od njih. Molim Vas da odgovorite na skali od 1 do 4, gde 1 znači da uopšte mi ne bi smetalo, a 4 potpunosti bi mi smetalo

Deci bi trebalo dozvoliti da se oblače kako žele i igraju sa igračkama sa kojima žele

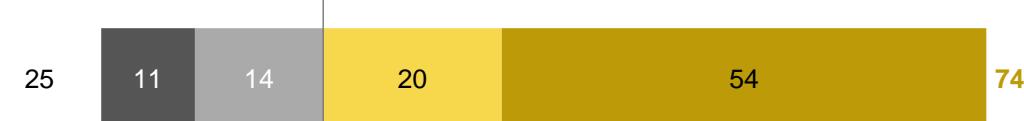
Roditelji koji teraju svoju decu da se ponašaju u skladu sa svojim biološkim polom iako ona to ne žele, ne rade u najboljem interesu deteta

Sredina treba da prihvati kako se transrodnna osoba osjeća, i obraća se osobi u rodu koji je osoba odabrala

Trans osobe treba da imaju pravo da slobodno i javno izražavaju svoj rodni identitet

NE BI SMETALO

- Uopšte mu/joj ne bi smetalo
- Delimično mi/joj ne bi smetalo

- U potpunosti bi mi/joj smetalo
- Delimično mi/joj ne bi smetalo

SMETALO BI

Baza (N=811)

2

Lična iskustva sa LGBTI osobama

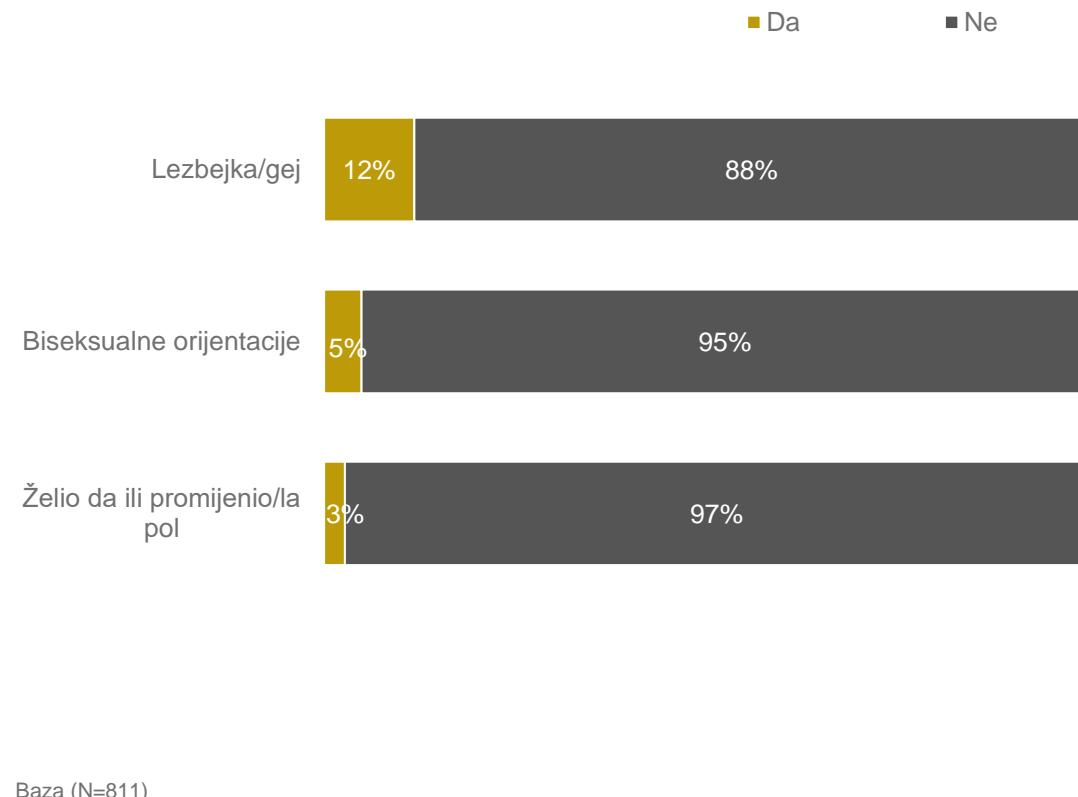
Lična iskustva sa LGBTI osobama

- Među starijim građanima, tradicionalistima, kao i među žiteljima sjevernog dijela Crne Gore manje je onih koji poznaju nekoga ko je homoseksualne ili biseksualne orijentacije (u odnosu na mlađe, netradicionaliste i stanovnike ostalih regiona). Reakcije na saznanje da je neko u bližoj okolini LGBTI osoba bile bi pozitivnije kod mlađih, obrazovanijih, kod osoba ženskog pola, kao i netradicionalista. Pored toga, socijalna distanca prema LGBTI osobama opada sa porastom stepena obrazovanja i odbacivanjem tradicionalnih vrijednosti, a manja je i kod građana centralnog dijela Crne Gore i urbanih sredina.
- Imajući u vidu da osobe koje poznaju nekoga ko je pripadnik LGBT populacije imaju generalno pozitivnije stavove o LGBTI osobama, kao i to da većina građana/ki Crne Gore ne poznaje nikoga ko je homoseksualne/biseksualne orijentacije ili ko je želeo da promijeni ili promijenio pol - ne čudi prilično izražena socijalna distanca građana Crne Gore prema LGBTI populaciji. Očekivano, manje kontakata sa pripadnicima ove populacije je povezano sa negativnijim stavovima prema ovoj pojavi. Sa druge strane, činjenica da većina građana/ki smatra da bi njima bliski ljudi veoma negativno odreagovali ukoliko bi saznali da su upravo oni pripadnici ove populacije, obeshrabruje proces „autovanja“ odnosno javnog deklarisanja kao pripadnika LGBTI populacije.
- Rezultati pokazuju da većina roditelja u Crnoj Gori ne bi odbacila svoje djete kada bi saznala da je ono pripadnik LGBTI populacije, međutim način na koji bi većina njih pomogla podrazumjeva neprihvatanje njihove seksualne orijentacije i pomoći u tome da se ona izmjeni. U odnosu na prethodni talas istraživanja značajno je opao broj onih koji bi sebe smatrali neuspješnim roditeljem ako bi im dete bilo LGBTI osoba.
- Građanima/kama bi u velikoj meri smetalo ako se njihova djeca ne bi ponašala i oblačila u skladu sa tradicionalnim rodnim normama.

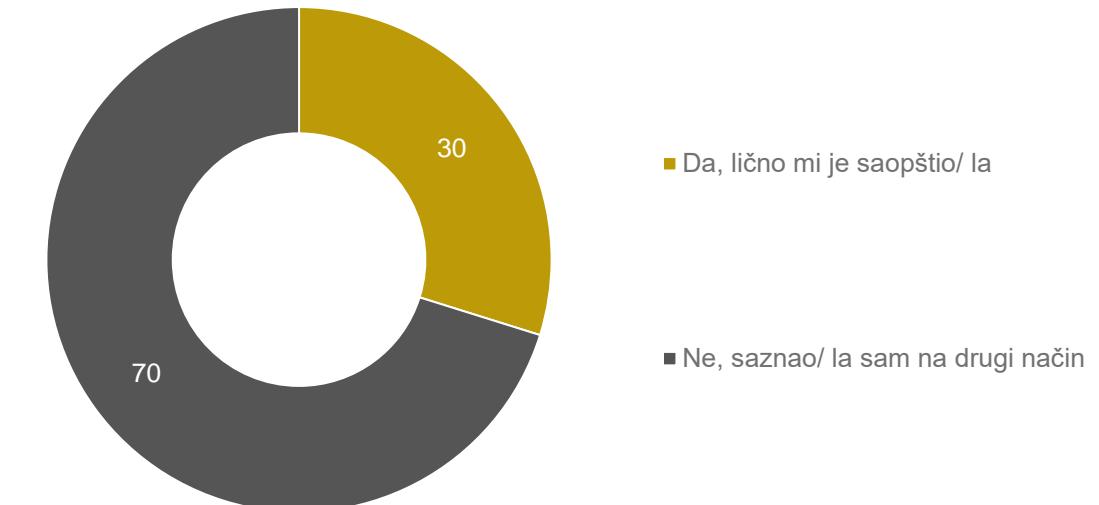
Velika većina građana navodi da ne poznaje nikoga ko je pripadnik/ca LGBT populacije

Među onima koji ih poznaju oko trećine njih je informaciju o tome da je ta osoba pripadnik/ca LGBT populacije saznalo tako što im je to lično saopšteno.

Da li Vi lično poznajete nekoga ko je?

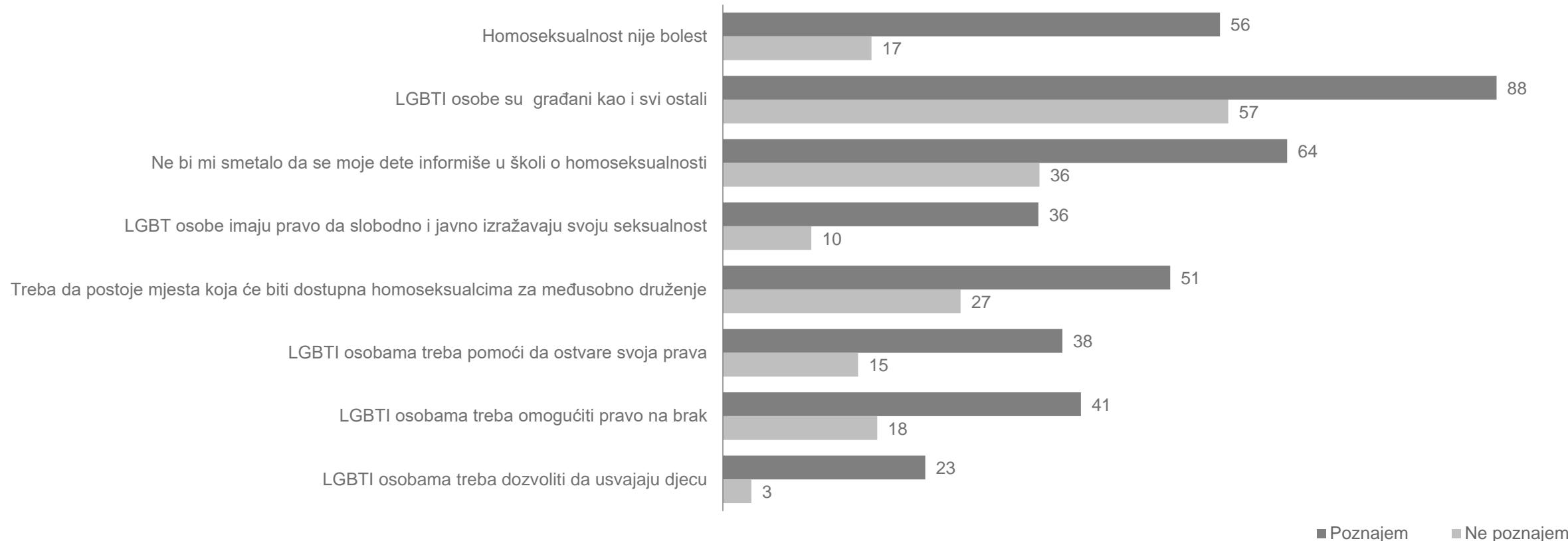

AKO LIČNO POZNAJE NEKOG PRIPADNIKA LGBT POPULACIJE (N=103)
Da li Vam je ta osoba to lično saopštila? *

*Ukoliko je ispitanik/ca naveo/la da poznaje osobe homoseksualne i/ili biseksualne orijentacije i/ili transrodne osobe bilo mu/joj je postavljeno pitanje za svaku od navedenih osoba. Odgovori ispitanika su sabrani i procenat zastupljenosti pojedinih problema je uzet u odnosu na ukupan broj odgovora.

Građani/ke koji/e poznaju LGBT osobe uglavnom imaju pozitivnije stavove prema LGBTI populaciji u odnosu na one koji ih ne poznaju

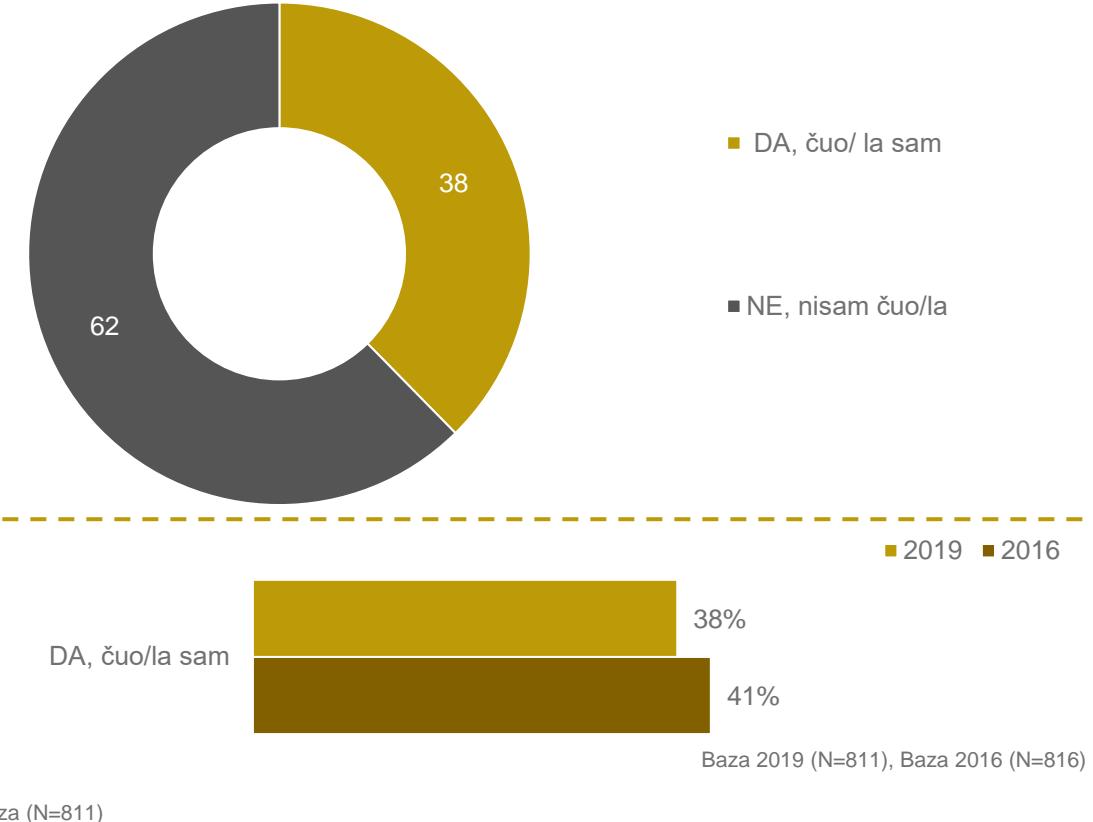

Baza (N=811)

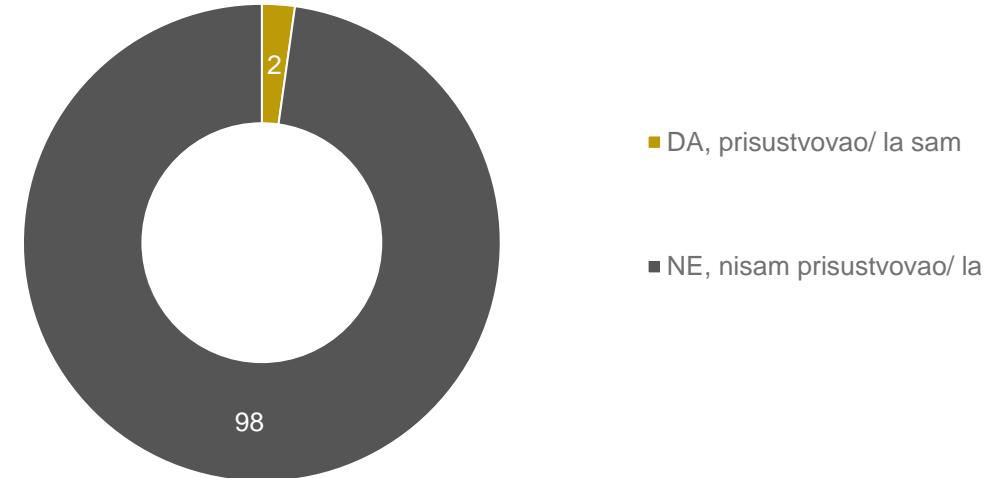
Skoro dve trećine građana nikada nije čulo da je neko na bilo koji način bio zlostavljan zbog toga što je LGBTI osoba

Skoro nijedan građanin nije prisustvovao činu bilo kakvog zlostavljanja LGBTI osobe.

Da li ste nekada ČULI da je neko na bilo koji način zlostavljan zbog toga što je LGBTI osoba (izvrgnut ruglu, ponižavan, fizički zlostavljan...)?

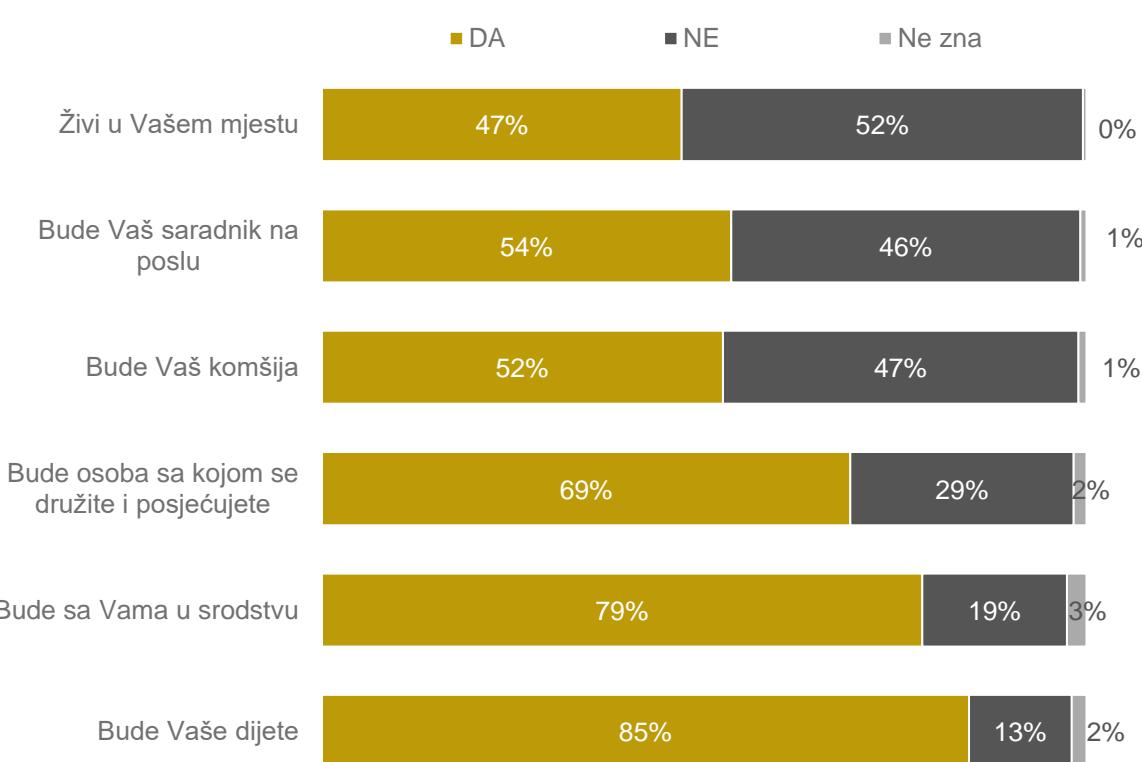
Da li ste PRISUSTVOVALI činu bilo kakvog zlostavljanja neke osobe samo zbog toga što je LGBTI osoba (izvrgnuta ruglu, ponižavana, fizički zlostavljana...)?

Socijalna distanca prema LGBTI osobama

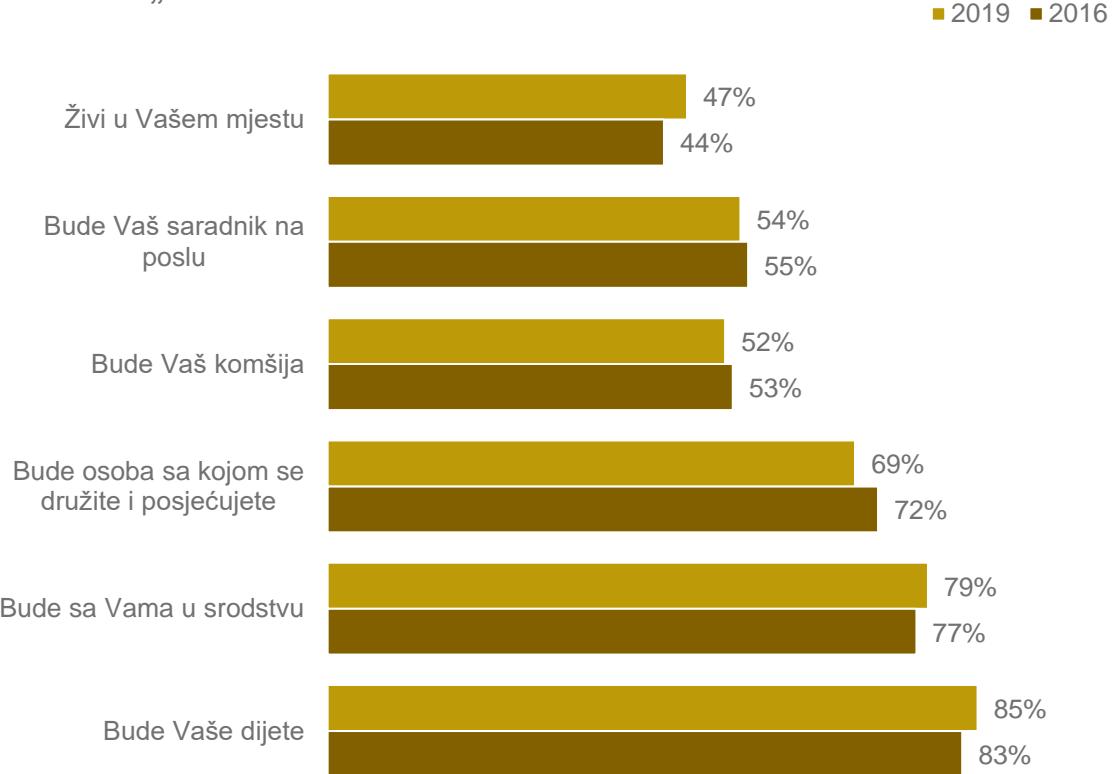
Velikoj većini građana/ki bi smetalo da pripadnik/ca LGBTI populacije bude njihovo dijete ili bude u srodstvu sa njima. S druge strane najmanje bi im smetalo da žive u mjestu njihovog stanovanja.

Da li bi Vam smetalo da LGBTI osoba....?

Baza (N=811)

Trend: % „Da“

Baza 2019 (N=811), Baza 2016 (N=816)

Većina bi na saznanje da je njihov poznanik/prijatelj/komšija LGBTI osoba odreagovala tako što bi potražio/la pomoć oko liječenja za tu osobu

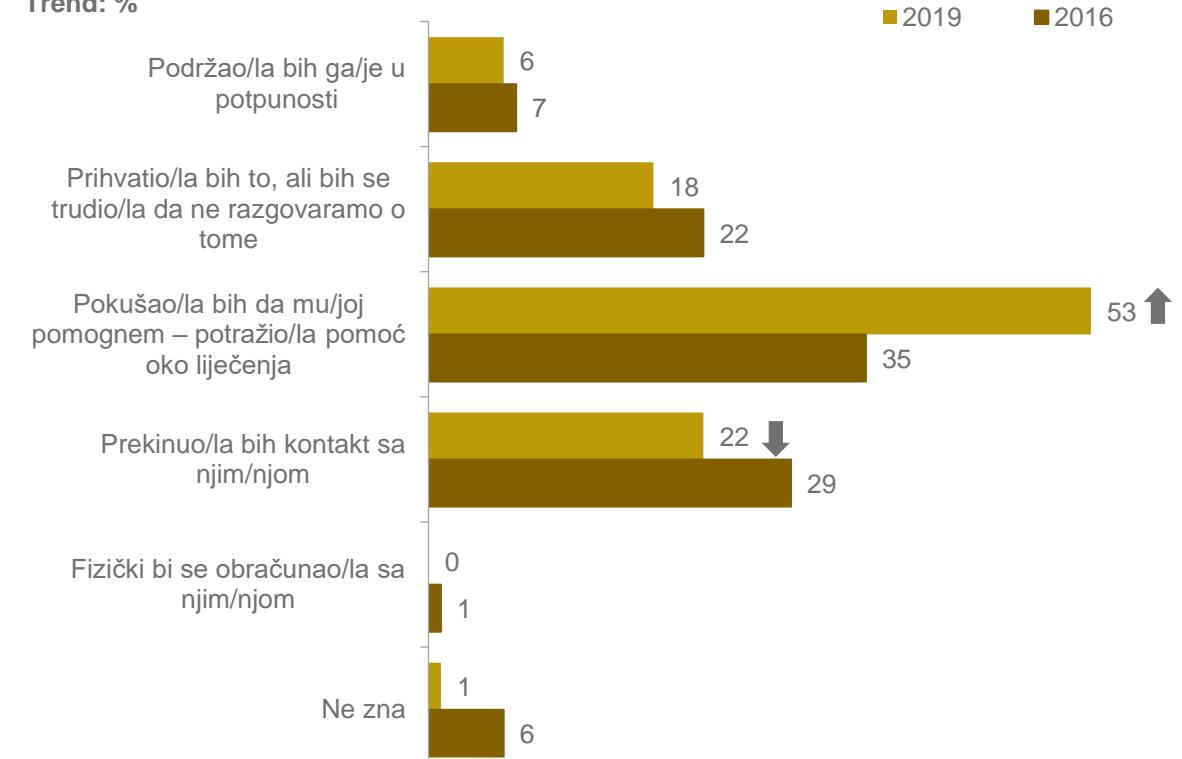
Smanjio se broj građana/ki koji bi prekinuli svaki kontakt sa takvom osobom, a porastao broj onih koji bi potražili pomoć oko liječenja za tu osobu.

Ukoliko biste jednog dana saznali da je Vaš poznanik/kolega/prijatelj/komšija LGBTI osoba kako biste reagovali? %

Baza (N=811)

Trend: %

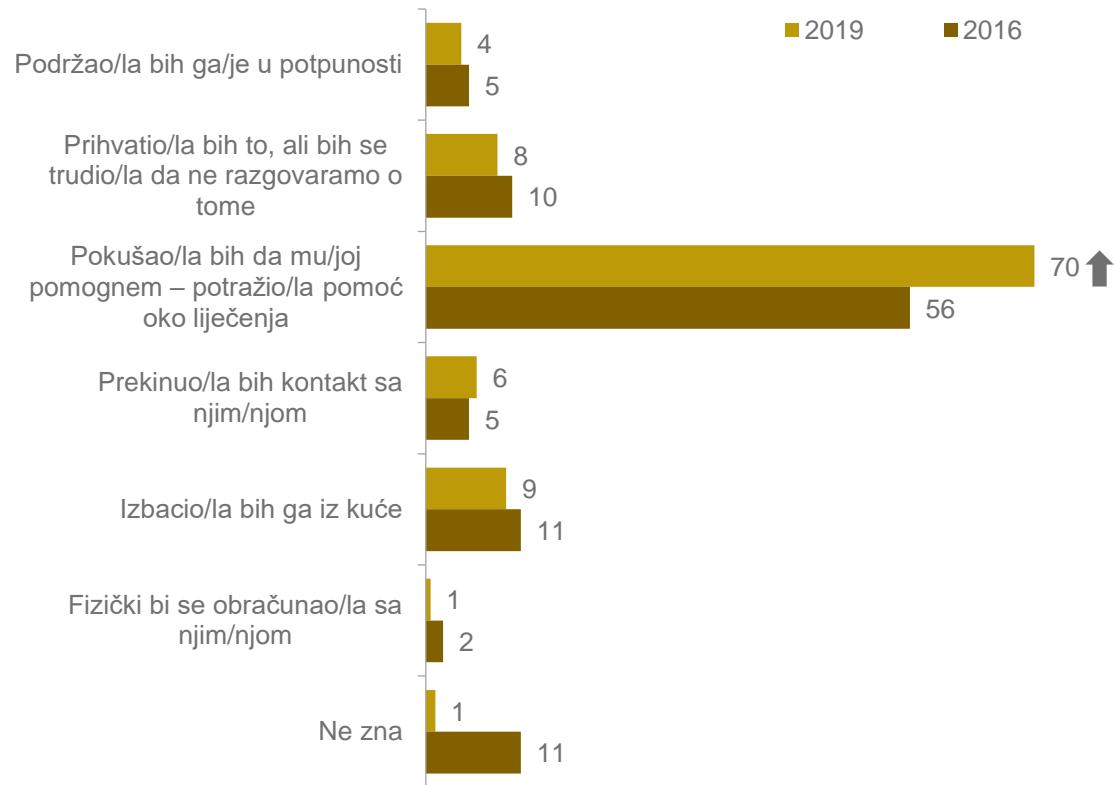

Baza 2019 (N=811), Baza 2016 (N=816)

Više od dve trećine građana/ki pokušalo bi da pomogne svom dijetetu kada bi saznalo da je pripadnik LGBTI populacije

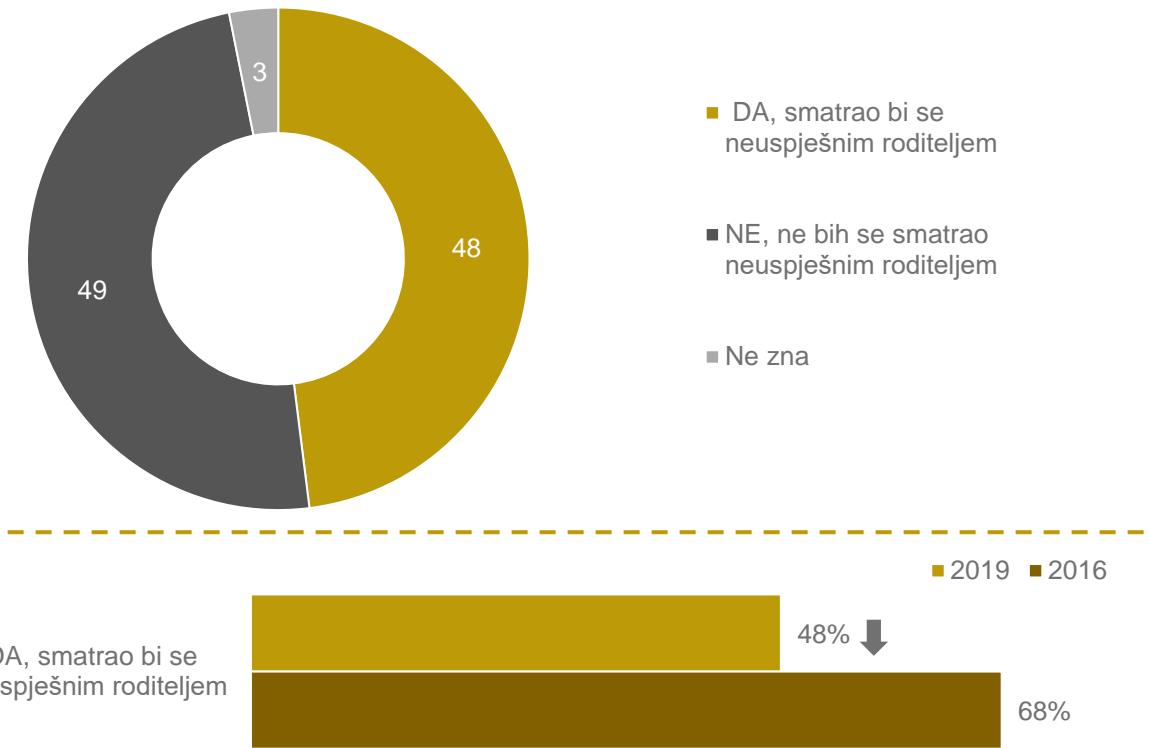
Broj građana/ki koji bi se smatrali neuspješnim roditeljem kada bi saznali da im je dijete LGBTI osoba se značajno smanjio.

Ukoliko biste jednog dana saznali da je Vaše dijete LGBTI osoba kako biste reagovali? %

Baza (N=811)

Da li bi sebe smatrali neuspješnim roditeljem ukoliko bi saznali da vam je dijete pripadnik LGBTI populacije? %

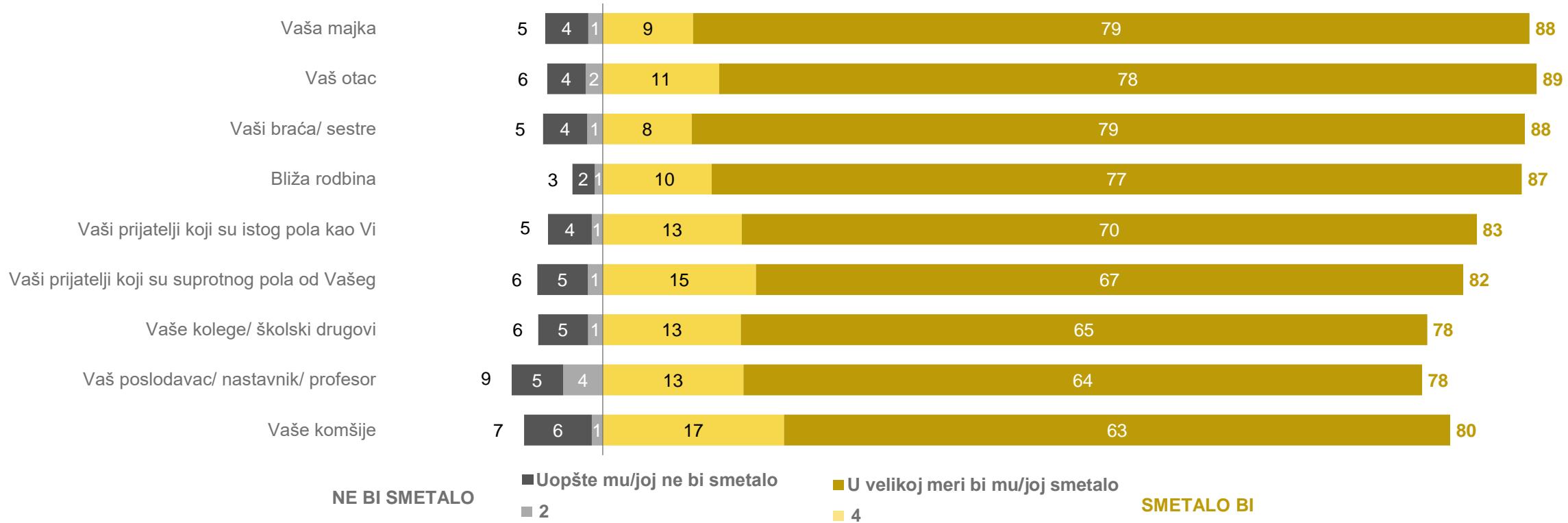

Baza 2019 (N=811), Baza 2016 (N=816)

Građani/ke smatraju da bi većini ljudi sa kojima stupaju u kontakt smetalo ukoliko bi im javno rekli da su oni LGBTI osobe

Očekivano najviše bi smetalo njihovoj porodici i bližoj rodbini.

Zamislite da ste Vi LGBTI osoba i da ste drugim ljudima rekli za svoju seksualnu orientaciju i/ili rodni identitet. Kako mislite da bi oni reagovali? Jedan znači da toj osobi ta činjenica nimalo ne bi smetala, dok pet znači da bi joj/ mu to veoma mnogo smetalo. %

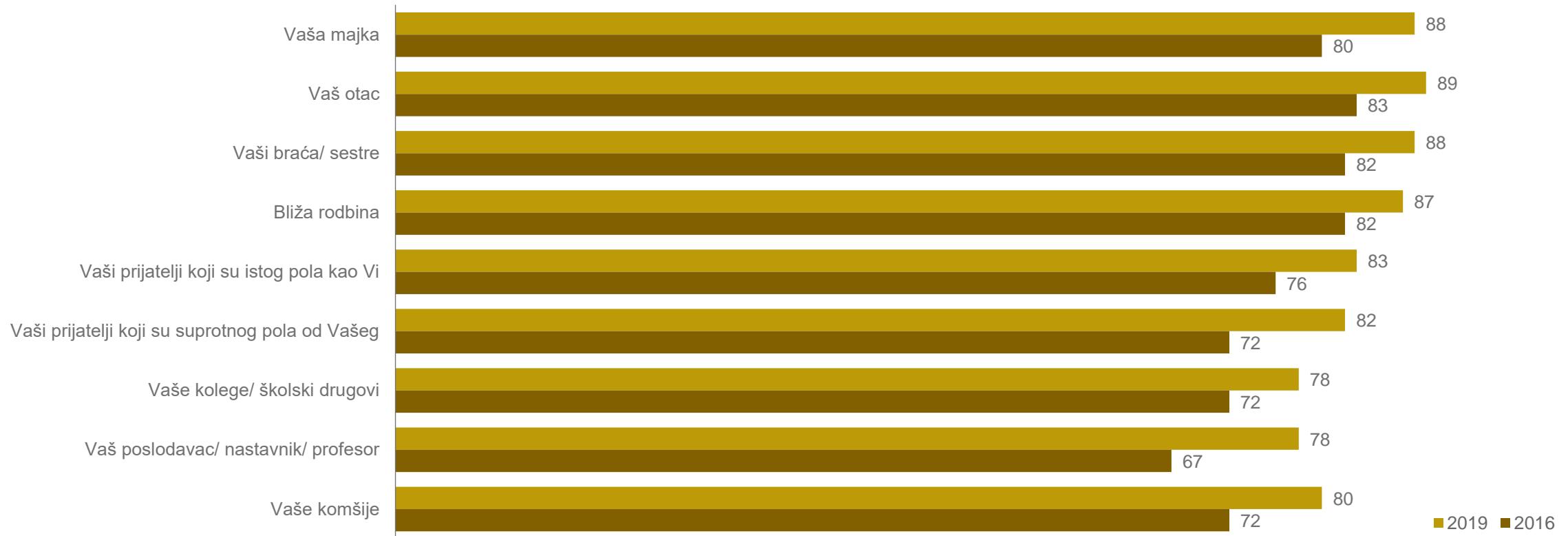

Baza (N=811)

Baza 2019 (N=811), Baza 2016 (N=816)

Broj građana/ki koji smatraju da bi njihovoj porodici, ali i prijateljima i poznanicima, smetalo kada bi im rekli da su oni LGBTI osobe je porastao

Trend: % odgovora 4 i 5 („U velikoj meri bi mu/joј smetalo“)

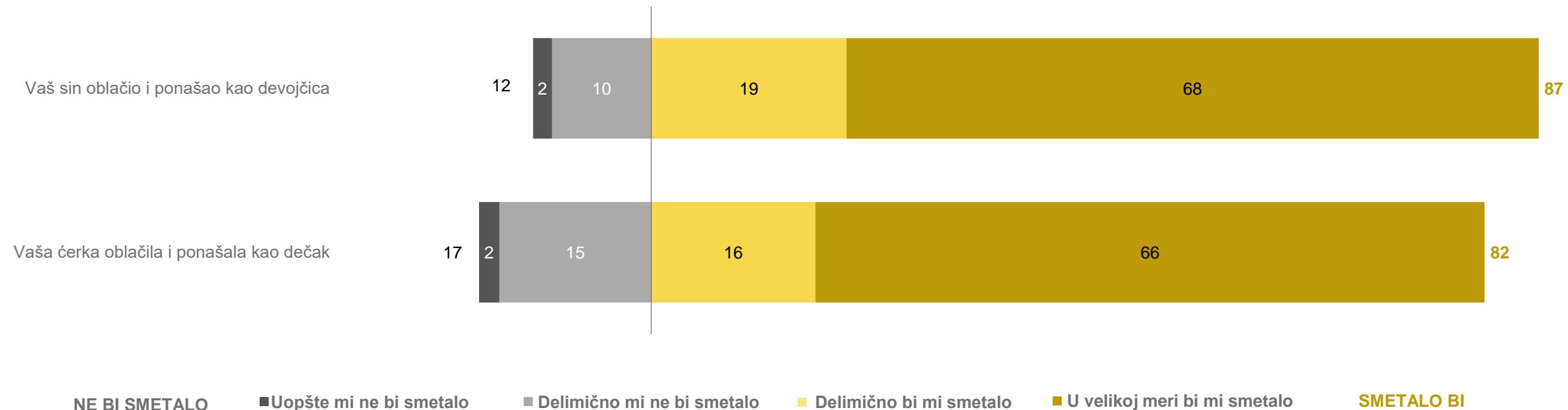

Baza 2019 (N=811), Baza 2016 (N=816)

Velikoj većini građana/ki Crne Gore smetalo bi ukoliko se njihovo dete ne bi oblačilo i ponašalo u skladu sa tradicionalnim rodnim normama

Građanima/kama bi u nešto manjoj meri smetalo ako bi se njihova čerka oblačila i ponašala kao dečak, nego ako bi se njihov sin oblačio i ponašao kao devojčica.

U kojoj meri bi Vam smetalo ako bi se...?

Baza (N=811)

Baza 2019 (N=811), Baza 2016 (N=816)

3

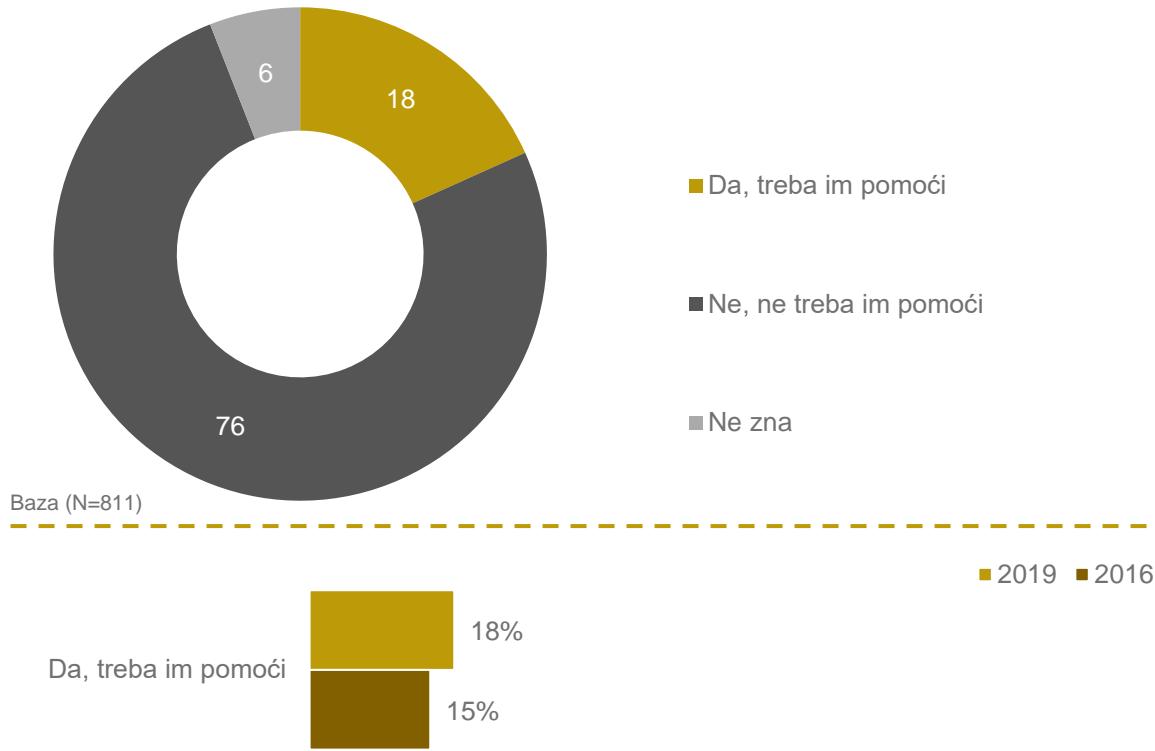
Prava LGBTI osoba i odnos sa državnim institucijama

Prava LGBTI osoba i odnos sa državnim institucijama

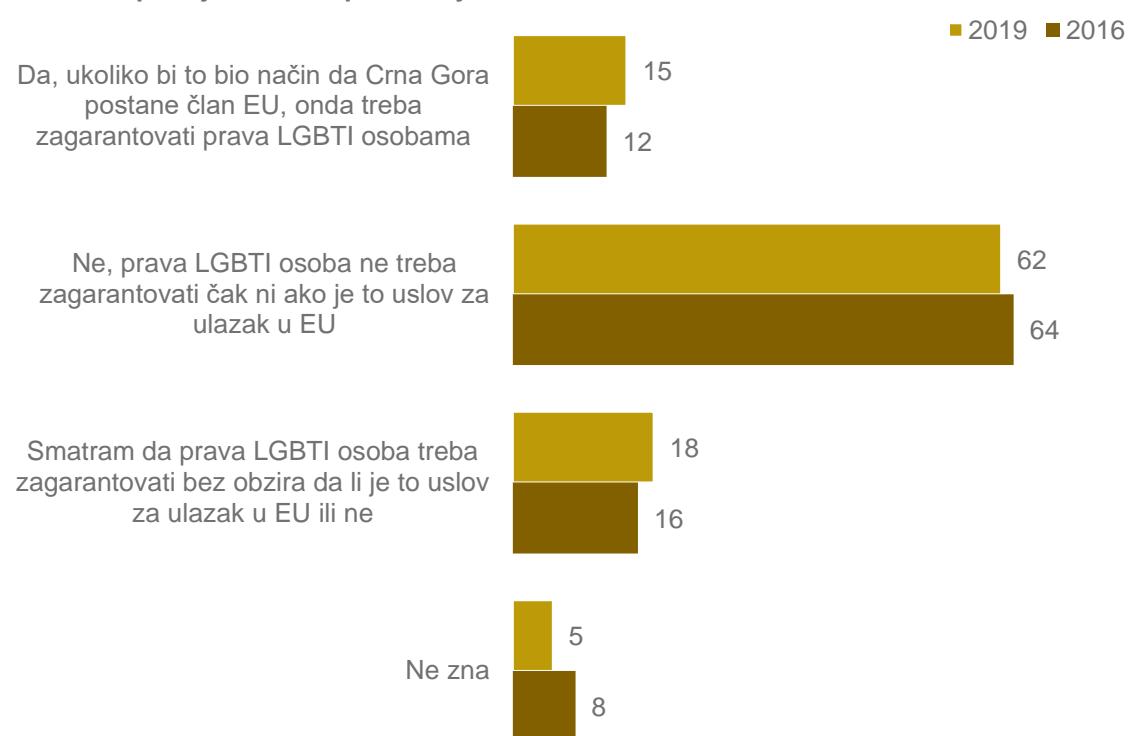
- I u kontekstu prava LGBTI osoba uočavaju se otpori crnogorskog stanovništva prema LGBTI populaciji. Veliki broj građana/ki smatra da LGBTI osobama ne treba pomoći da ostvare svoja prava, niti im garantovati ista, čak ni radi ulaska u EU. Tri četvrtine građana saglasno je u mišljenju da LGBT osobama ne treba omogućiti pravo na brak, kao i da brak u kome jedna osoba promijeni pol treba poništiti. Najveći otpor se izražava prema pravu LGBTI osoba da usvajaju djecu, i to prvenstveno zbog mišljenja da će to negativno uticati na razvoj djece i da je za njih potrebno da rastu u „normalnom“ okruženju. Protivljenje je veliko i kada je u pitanju održavanje Povorke ponosa, koju više od polovine građana/ki vidi kao provokaciju većine koja ne podržava način života LGBTI osoba. Većina ima negativan stav prema Zakonu o životnom partnerstvu lica istog pola i smatra da Vlada Crne Gore ne bi trebalo da usvoji pomenuti Zakon. Negativan stav proizilazi iz njihovog mišljenja da taj zakon negativno utiče na tradicionalne vrijednosti društva. Podrška LGBTI populaciji bi imala i negativan uticaj na veći deo biračkog tela, koji bi prestao da glasa za stranku koju podržava, ukoliko bi ta stranka pružila podršku LGBTI osobama.
- Građani/ke sa osnovnim ili nižim obrazovanjem, stariji od 60 godina, muškarci, žitelji sjevernog dijela Crne Gore, kao i tradicionalisti u većoj meri, od ostalih, se protive omogućavanju LGBTI osobama da ostvare prava koja imaju muškarci i žene po osnovu nevjenčanih ili registrovanih brakova. Pored toga, veliki otpor imaju i prema davanju prava LGBTI osoba na brak i usvajanje djece. Takođe, pomenute grupe imaju i negativnije stavove prema Povorci ponosa, kao i Zakonu o životnom partnerstvu osoba istog pola.

Veliki broj građana smatra da LGBTI osobama ne treba pomoći da ostvare svoja prava, niti im garantovati ista, čak ni ako bi to bio uslov za ulazak u EU

Da li smatrate da LGBTI osobama treba pomoći da ostvare svoja prava?

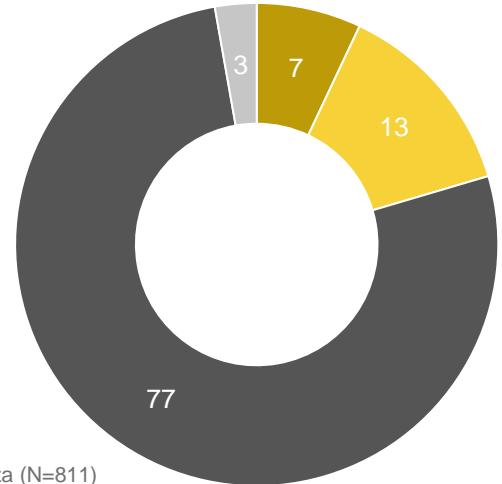

Da li smatrate da bi trebalo garantovati prava LGBTI osoba ukoliko bi zbog toga Crna Gora bila primljena u Evropsku Uniju?

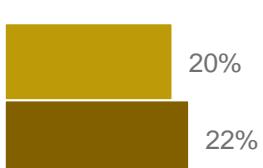
Većina građana smatra da LGBT osobama ne treba omogućiti pravo na brak, kao i da brak u kome osoba promijeni pol treba poništiti

Da li smatrate da LGBT osobama treba omogućiti pravo na brak?

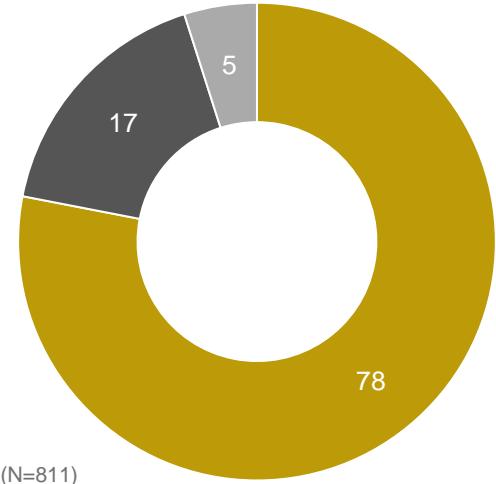

- Da, na isti način kao i heteroseksualnim parovima
- Da, ali sa manje prava u odnosu na heteroseksualne parove
- Ne
- Ne zna

DA (% odgovora "na isti način kao i heteroseksualnim parovima" i "sa manje prava u odnosu na heteroseksualne parove")

Ukoliko osoba koja je u braku promijeni pol, koji je stav od ponuđenih, najблиži Vašem stavu...

- Takav brak treba poništiti
- Takav brak ne treba poništiti
- Ne zna

2019 2016

Takov brak treba poništiti

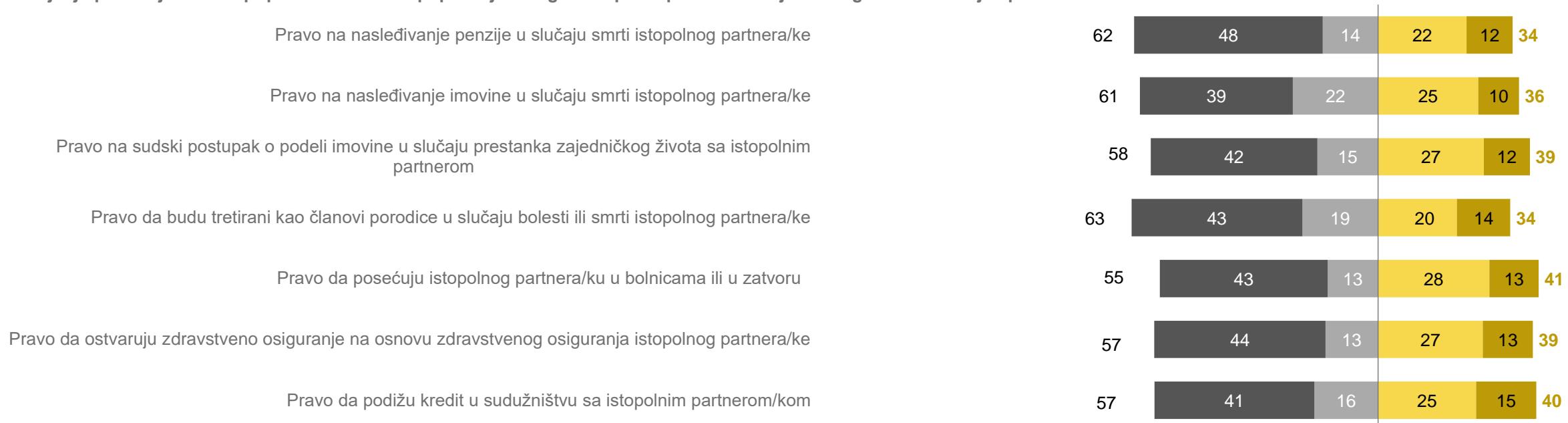

Baza 2019 (N=811), Baza 2016 (N=816)

Prava pripadnika LGBTI populacije

Više od polovine građana smatra da nije prihvatljivo da se pripadnicima LGBTI populacije na osnovu zajedničkog života sa partnerom/kom omoguće prava koja imaju heteroseksualni parovi.

Sada ću Vam pročitati neka prava koja imaju muškarci i žene u Crnoj Gori po osnovu nevenčanih ili registrovanih brakova. Molim Vas da mi kažete za svako od tih prava, da li je po Vašem mišljenju prihvatljivo da se pripadnicima LGBTI populacije omoguće ta prava po osnovu zajedničkog života sa svojim partnerima/kama?

NIJE PRIHVATLJIVO

■ Uopšte nije prihvatljivo

■ Uglavnom nije prihvatljivo

■ U potpunosti je prihvatljivo

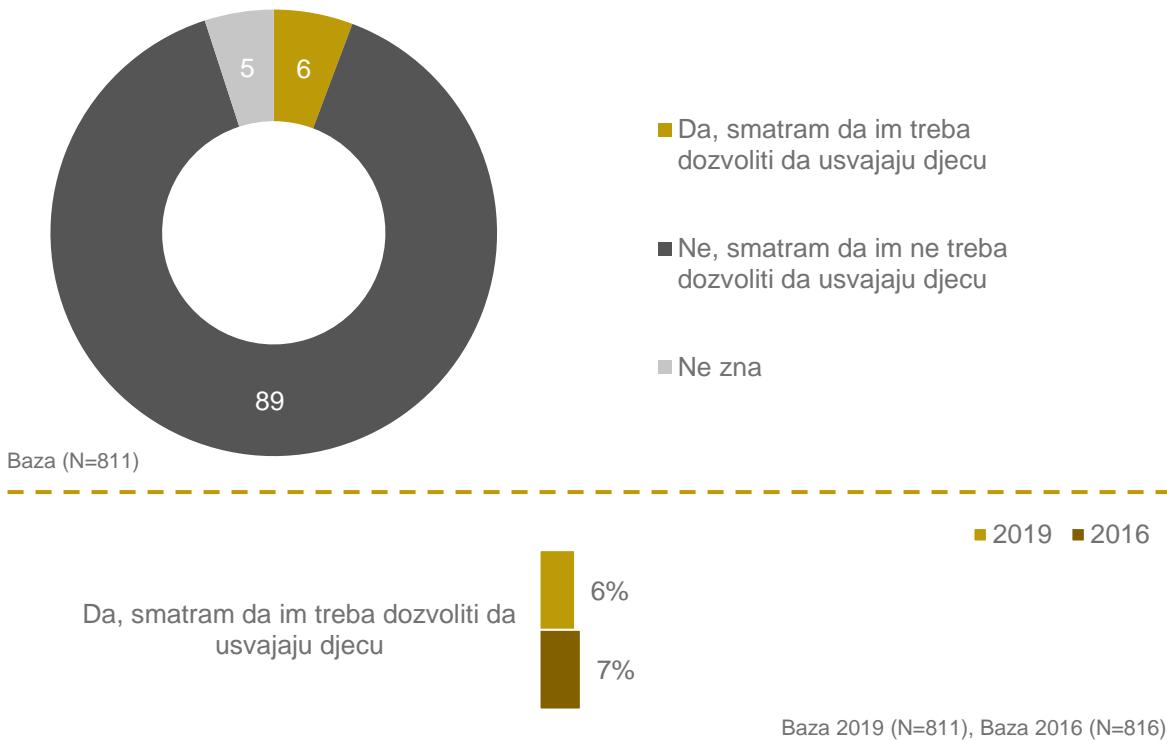
■ Uglavnom je prihvatljivo

PRIHVATLJIVO

Baza (N=811)

Velika većina građana/ki smatra da LGBTI osobama ne treba dozvoliti da usvajaju djecu, pre svega zbog uvjerenja da bi to imalo negativan uticaj na razvoj djece i da ona treba da rastu u normalnom okruženju

Da li smatrate LGBTI osobama treba dozvoliti da usvajaju djecu?

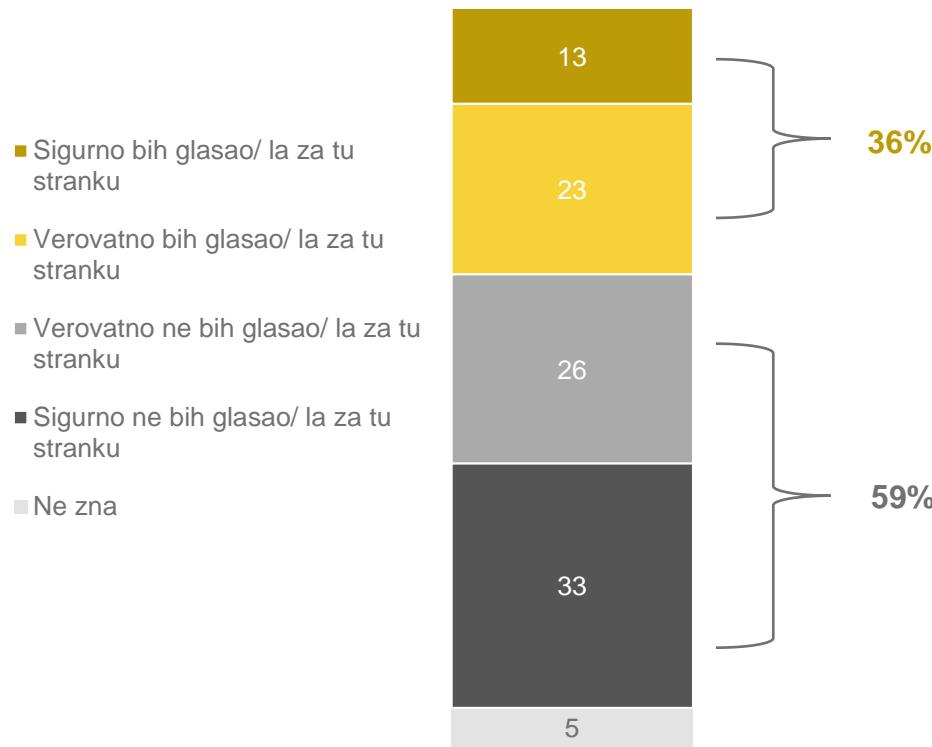

Zašto ste takvog mišljenja?

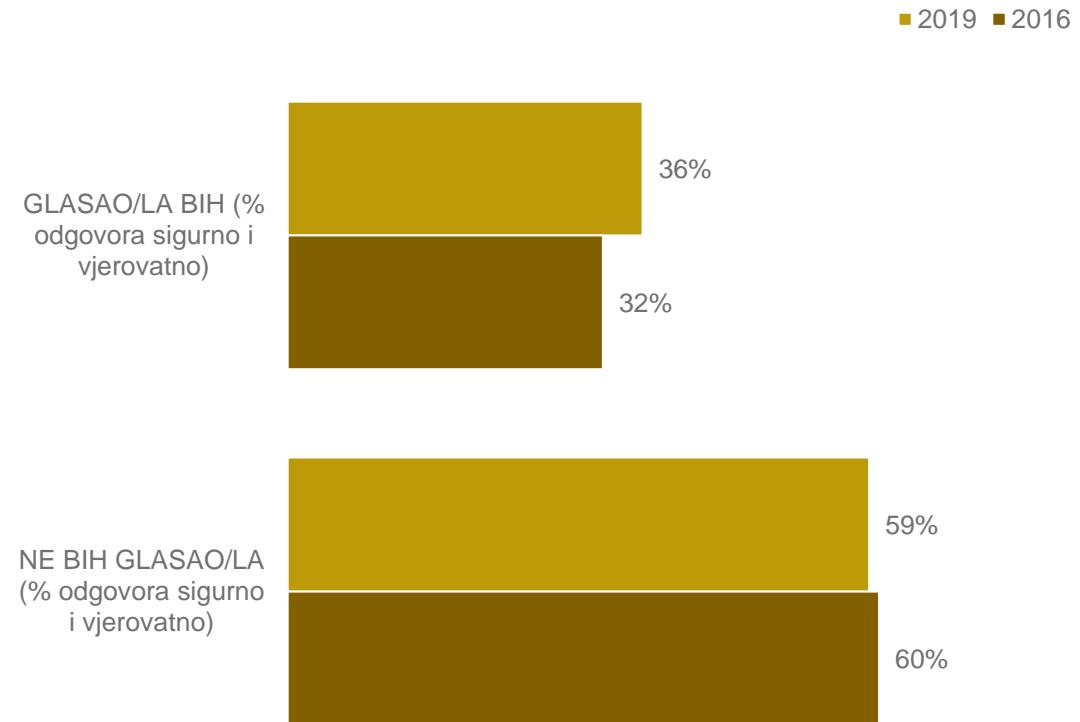
Više od polovine građana/ki bi prestalo da glasa za političku stranku koju trenutno podržava, ako bi ta stranka počela da zagovara prava LGBTI osoba

Kada bi ona politička stranka koju Vi podržavate počela da zagovara prava LGBTI osoba, da li biste i dalje glasali za nju?

Baza (N=811)

Trend: %

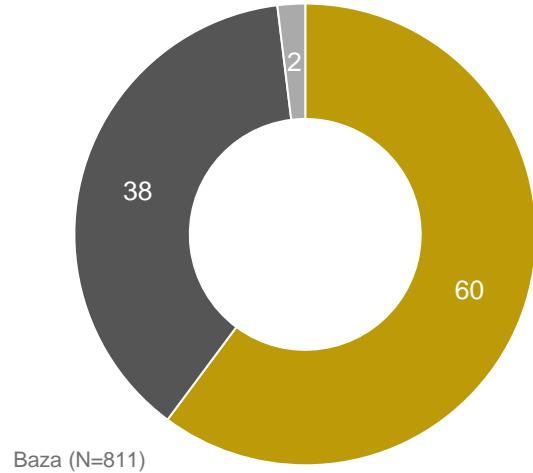

Baza 2019 (N=811), Baza 2016 (N=816)

Većina građana/ki ne podržava Povorku ponosa i smatra da se ona organizuje samo da bi se provocirala većina

Ipak broj onih koji podržavaju Povorku ponosa i smatraju da se ona organizuje kako bi se skrenula pažnja na ugrožen položaj LGBTI osoba je porastao.

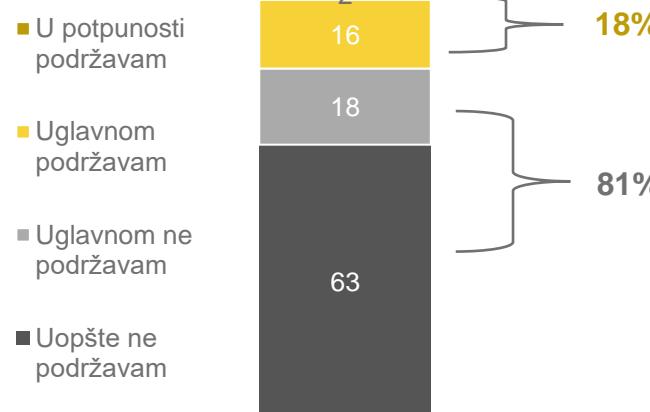
Organizacija Povorke ponosa je tema koja se iznova i iznova aktuelizuje svake godine u našem regionu. Da li biste Vi lično podržali organizaciju Povorke ponosa u Crnoj Gori? %

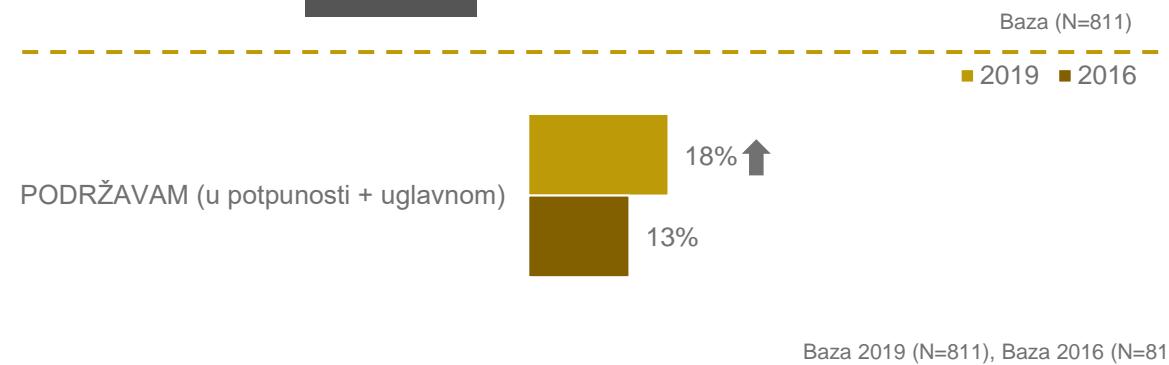
- LGBTI osobe organizuju Povorku ponosa samo da bi provocirali većinu koja ne podržava njihov način života
- LGBTI osobe organizuju Povorku ponosa da bi javnosti skrenuli pažnju na ugrožen položaj u kom se nalaze
- Ne zna

Organizacija Povorke ponosa je tema koja se iznova i iznova aktuelizuje svake godine u našem regionu. Da li biste Vi lično podržali organizaciju Povorke ponosa u Crnoj Gori?

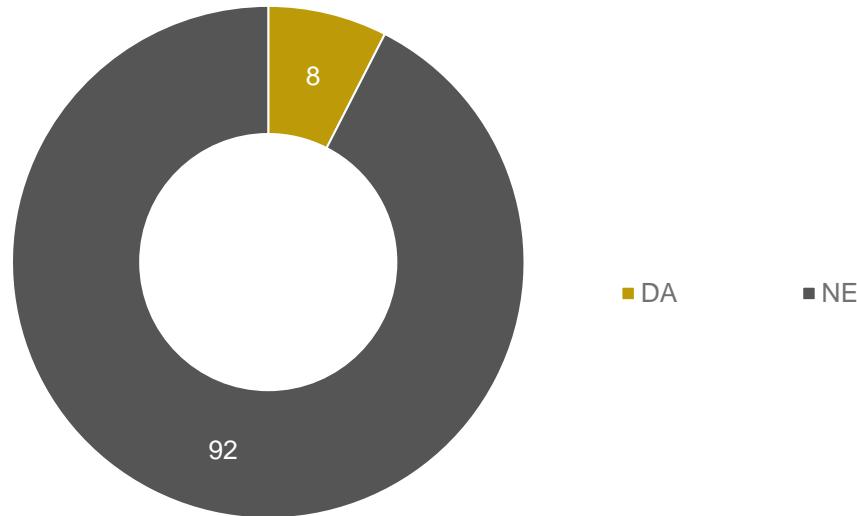
2%
građana bi
učestvovalo u Povorci
ponosa ako bi se ona
održala

Velika većina građana/ki ne zna da je Vlada Crne Gore usvojila Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola

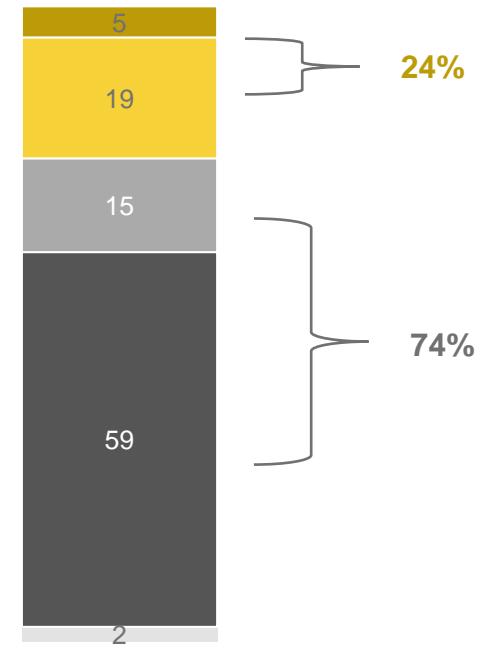
Tri četvrtine građana/ki smatra da Skupština Crne Gore ne treba da usvoji pomenuti Zakon.

Da li zнате da je Vlada Crne Gore usvojila Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola? %

U kojoj meri ste saglasni da bi Skupština Crne Gore trebalo da usvoji Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola?

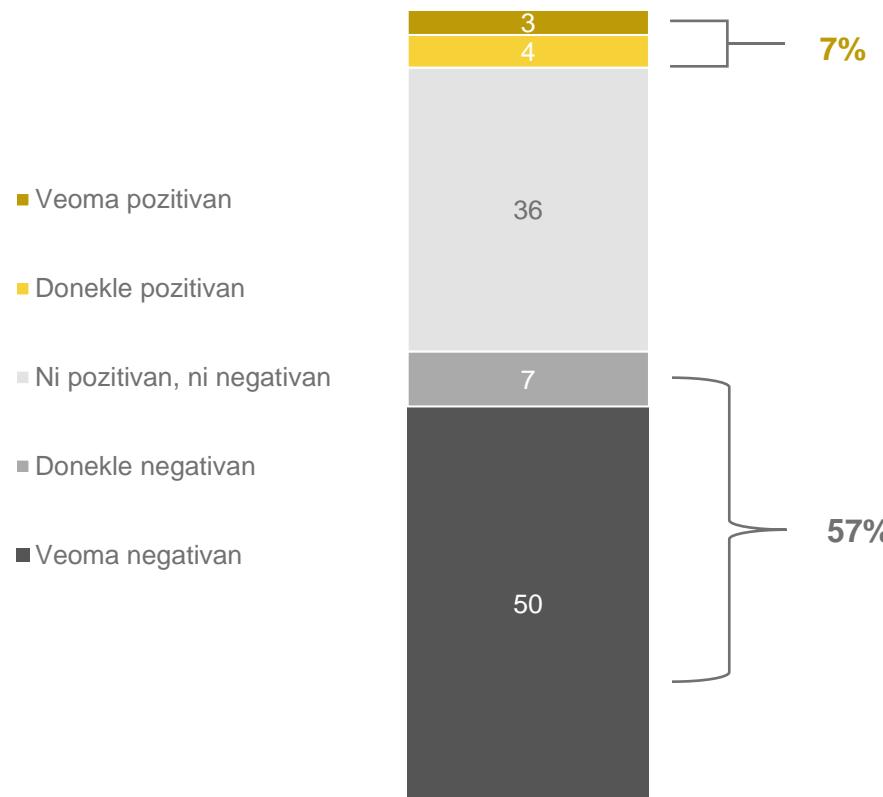
- U potpunosti sam saglasan/na
- Donekle sam saglasan/na
- Donekle nisam saglasan/na
- Uopšte nisam saglasan/na
- Ne zna

Baza (N=811)

Više od polovine građana/ki ima negativan stav prema Zakonu o životnom partnerstvu lica istog pola, jer smatraju da on nije u skladu sa tradicionalnim vrijednostima društva

Kakav je Vaš stav prema Zakonu o životnom partnerstvu lica istog pola?

Baza (N=811)

Zašto ste takvog mišljenja?

4

Opšti stavovi o društvu i religiji

Opšti stavovi o društvu i religiji

- Crnogorski građani/ke su u najvećoj mjeri tradicionalisti, uz veoma izražene rodne uloge i religioznost
- Iako velika većina Crnogoraca i Crnogorki smatra sebe vjernikom/vjernicom, samo dio njih poštuje sve religiozne obrede. U prilog ovim podacima govori i činjenica da bi odobravanje homoseksualnosti i prava LGBTI osoba na brak od strane Crkve i vjerskih zajednica kod većine građana/ki izazvalo negodovanje. Negativan odnos vjerskih zajednica prema pripadnicima LGBTI zajednice se kod velikog broja građana/ki koristi i kao argument za diskvalifikovanje seksualne orijentacije koja je drugačija od heteroseksualne kao nečeg što je neprirodno.
- Očekivano, postoji generalna povezanost između opštih stavova o društvu i stavova o LGBT zajednici, takva da građani/ke koji imaju tradicionalnija uvjerenja imaju značajno negativnije stavove prema LGBTI zajednici u odnosu na netradicionaliste.

Vrijednosne orientacije

Građani/ke Crne Gore su u najvećoj mjeri tradicionalisti.

Skala vrijednosnih orientacija

Vrlo je vjerojatno da će djete u predškolskom uzrastu čija je majka zaposlena zbog toga trpeti

Dobro je da su muškarci i žene ravноправni u braku, ali je po pravilu bolje da muškarac ima poslednju reč

Ako je u braku zaposlen samo jedan supružnik prirodnije je da to bude muškarac

Žena je jedino ispunjena kad postane majka

Otac može isto tako dobro da vaspitava djete kao i majka

Brigom o djeci treba prvenstveno da se bavi majka, pa tek onda otac

Prirodno je i razumljivo da muškarac ima više seksualnih sloboda

Abortus treba zabraniti zakonom

Brak je danas prevaziđena institucija

Nije u redu da nevenčani parovi žive zajedno

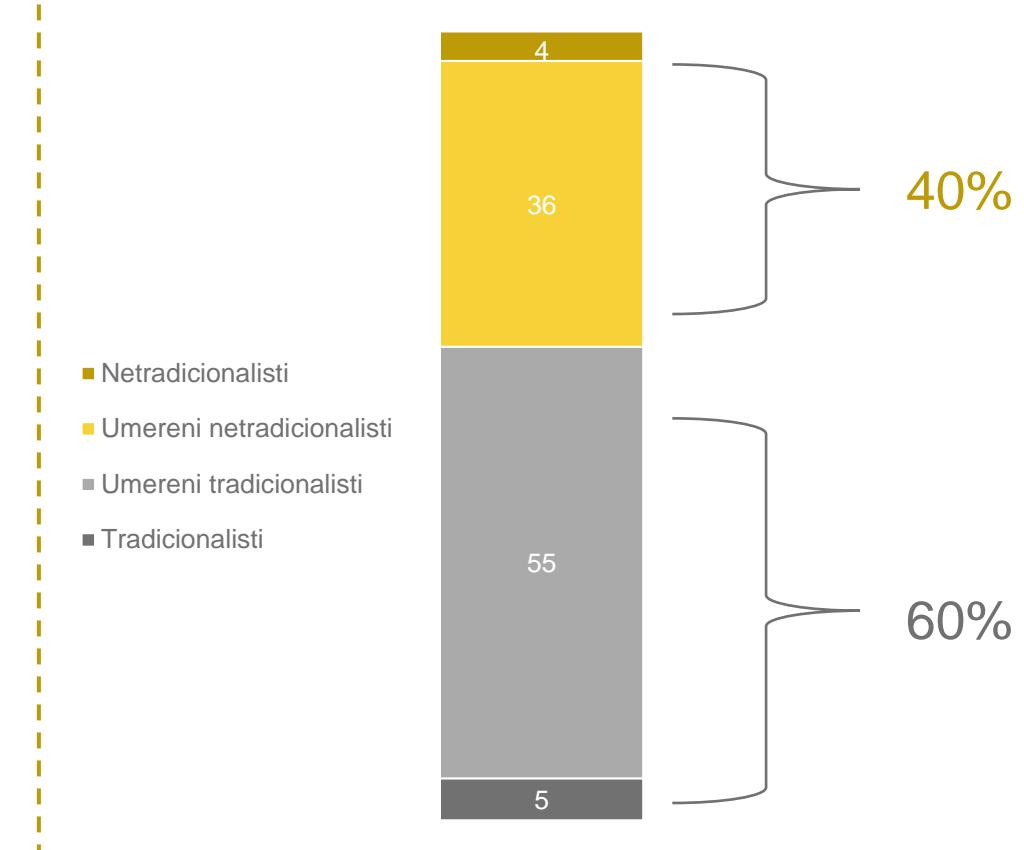
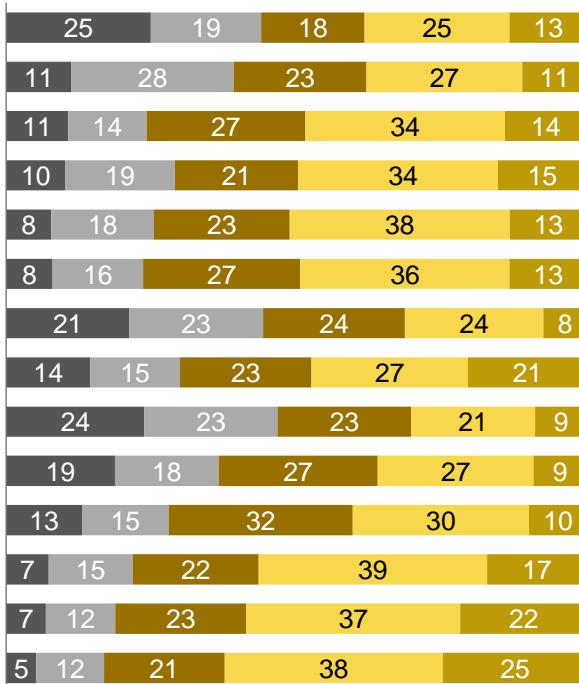
Ljudi u braku su generalno srećniji od onih koji nisu oženjeni/udati

Kada par ne može da reši bračne probleme, najbolje je da se razvede

Za djete je neophodno da živi sa majkom i ocem da bi srećno odraslo

Sloga i jedinstvo porodice treba uvek da bude iznad interesa i potreba svakog pojedinačnog člana

■ U potpunosti nisam saglasan/a ■ Nisam saglasan/a ■ Nisam siguran/a ■ Saglasan/a sam ■ U potpunosti sam saglasan/a

Kronbahov alfa koeficijent za ponuđenu skalu vrijednosnih orientacija (od 14 tvrdnji) iznosi 0.90, što ukazuje na visoku pouzdanost skale. Teorijski raspon skorova na skali je od 14 do 70, dok je empirijski raspon skorova od 18 do 62. Skorovi na skali omogućili su podjelu ispitanika prema njihovim vrijednosnim orientacijama na: netradicionaliste (skor na skali od 14 do 27), umerene netradicionaliste (skor na skali od 28 do 41), umerene tradicionaliste (skor na skali od 42 do 56) i tradicionaliste (skor na skali od 57 do 70).

Netradicionalisti imaju pozitivnije stavove prema LGBTI populaciji u odnosu na tradicionaliste

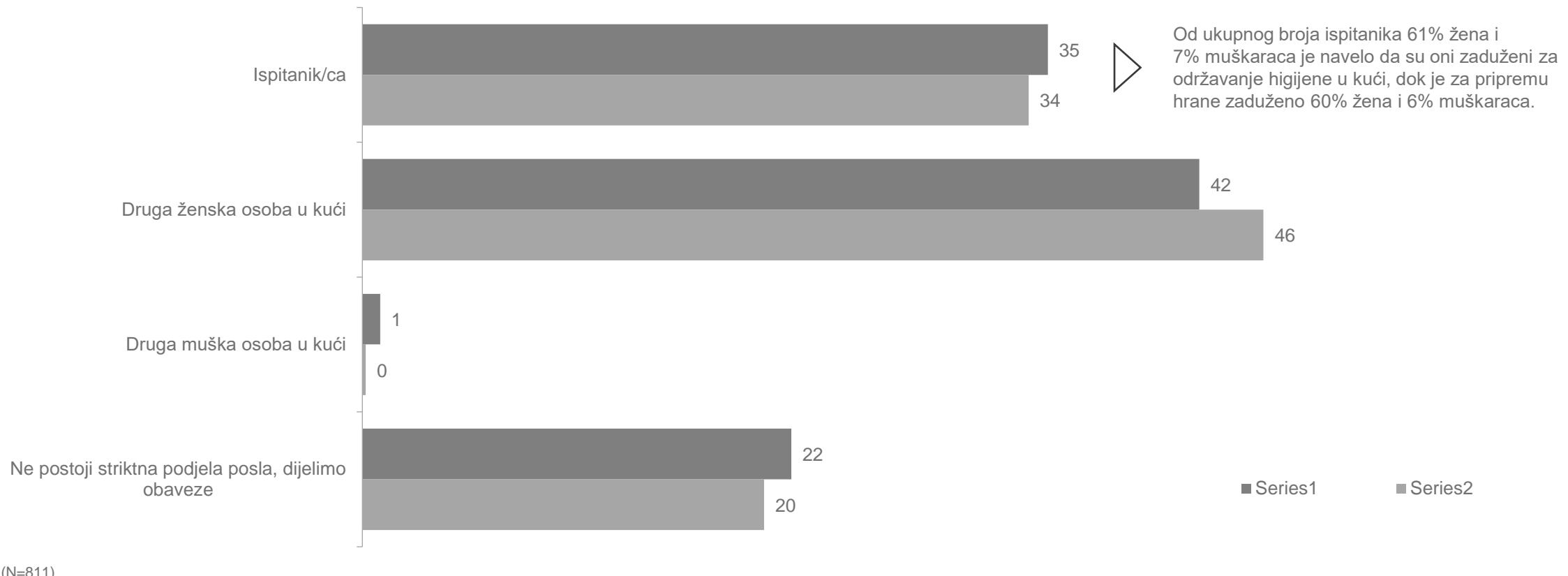
	Netradicionalisti	Umereni netradicionalisti	Umereni tradicionalisti	Tradicionalisti
Homoseksualnost nije bolest	55%	28%	16%	14%
LGBTI osobe su građani kao i svi ostali	69%	61%	60%	62%
Ne bi mi smetalo da se moje dete informiše u školi o homoseksualnosti	64%	56%	30%	6%
LGBT osobe imaju pravo da slobodno i javno izražavaju svoju seksualnost	41%	22%	6%	9%
Treba da postoje mjesta koja će biti dostupna homoseksualcima za međusobno druženje	47%	43%	21%	20%
LGBTI osobama treba pomoći da ostvare svoja prava	32%	30%	11%	5%
LGBTI osobama treba omogućiti pravo na brak	48%	32%	12%	6%
LGBTI osobama treba dozvoliti da usvajaju djecu	33%	8%	3%	/
Podržavam Povorku ponosa u Crnoj Gori	41%	36%	7%	/
LGBTI osobe organizuju Povorku ponosa da bi javnosti skrenuli pažnju na ugrožen položaj u kome se nalaze	46%	51%	31%	13%
Skupština Crne Gore treba da usvoji Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola	43%	44%	12%	/

Netradicionalisti imaju pozitivnije stavove prema transrodnosti

	Netradicionalisti	Umereni netradicionalisti	Umereni tradicionalisti	Tradicionalisti
Transrodnost nije bolest	65%	32%	17%	14%
Trans osobe nisu mentalno poremećene	48%	52%	33%	24%
Interpolnost je prirodna varijacija pola	37%	43%	43%	29%
Djeci bi trebalo dozvoliti da se oblače kako žele i igraju sa igračkama sa kojima žele	42%	27%	23%	2%
Roditelji koji teraju svoju djecu da se ponašaju u skladu sa svojim biološkim polom iako ona to ne žele, ne rade u najboljem interesu djeteta	36%	23%	23%	2%
Sredina treba da prihvati kako se transrodna osoba osjeća, i obraća se osobi u rodu koji je osoba odabrala	44%	48%	19%	4%
Trans osobe treba da imaju pravo da slobodno i javno izražavaju svoj rodni identitet	35%	40%	16%	4%
Ne bi mi smetalo ako bi se moj sin oblačio i ponašao kao devojčica	20%	25%	3%	/
Ne bi mi smetalo ako bi se moja čerka oblačila i ponašala kao dečak	36%	35%	5%	2%

U crnogorskim domaćinstvima održavanje higijene u kući i pripremu hrane pretežno obavljaju žene

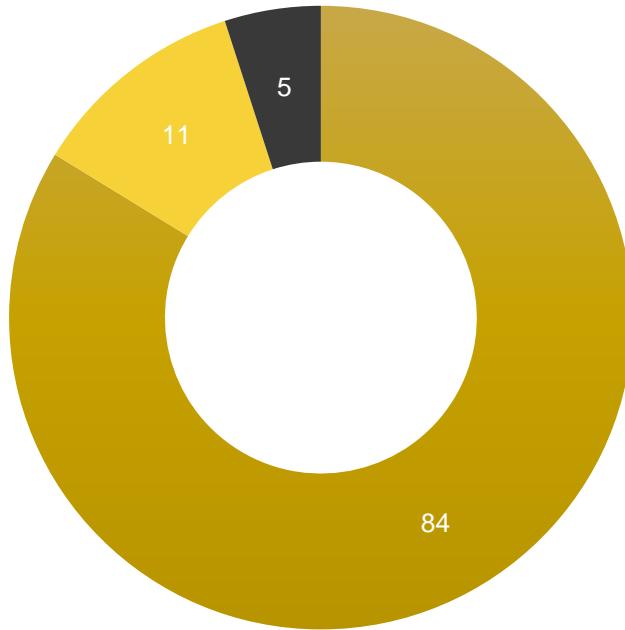
Ko je u vašoj porodici zadužen za održavanje higijene u kući?/Ko je u vašoj porodici zadužen za pripremanje hrane?

Većina građana/ki smatra da parovi koji ne mogu da dobiju djecu prirodnim putem treba da imaju pristup vještačkoj oplodnji

Ukoliko par ne može da dobije djecu prirodnim putem, da li po Vama....? %

- Treba da ima pristup vještačkoj oplodnji
- Treba da nastavi da pokušava dobiti djecu samo prirodnim putem
- Ne treba da ima djecu

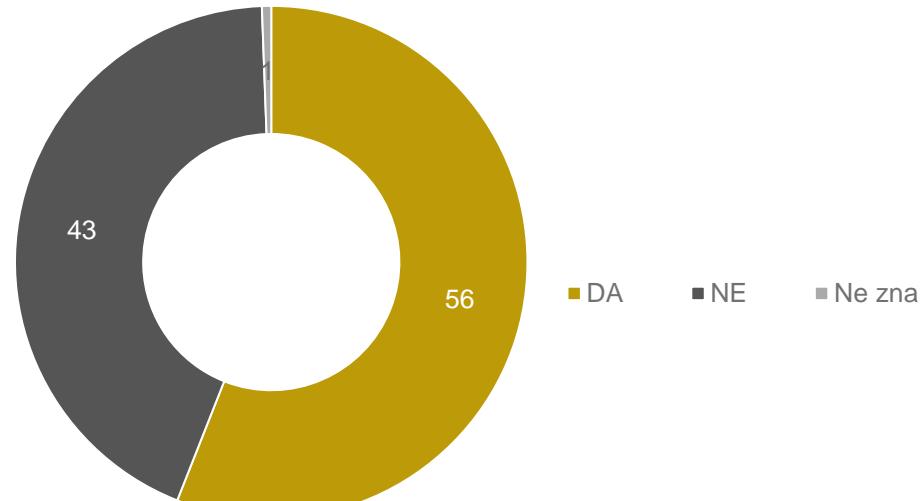

Baza (N=811)

Više od polovine građana/ki smatra da se u Crnoj Gori poštuju njihova prava

Većina građana/ki očekuje da će njihova porodica u narednim godinama živjeti isto kao što živi i sada.

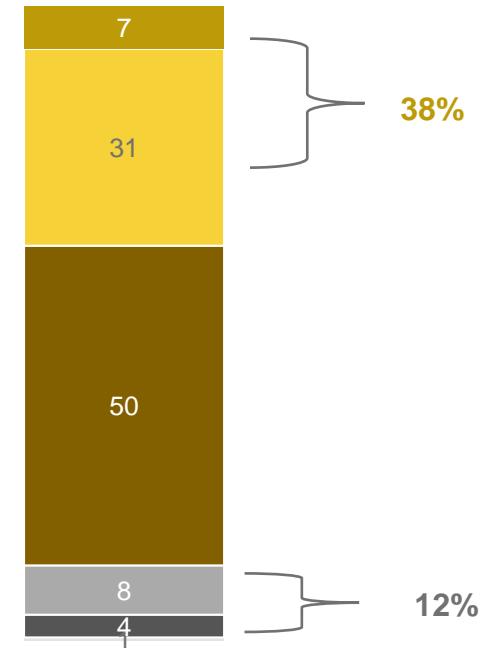
Da li ste Vi mišljenja da su Vaša prava u ovoj zemlji poštovana? %

Baza (N=811)

Da li mislite da će Vaša porodica u narednih nekoliko godina živjeti bolje ili gore nego sada? %

- Živeće znatno bolje
- Živeće nešto bolje
- Živeće isto kao sada
- Živeće nešto gore
- Živeće mnogo gore
- Ne zna

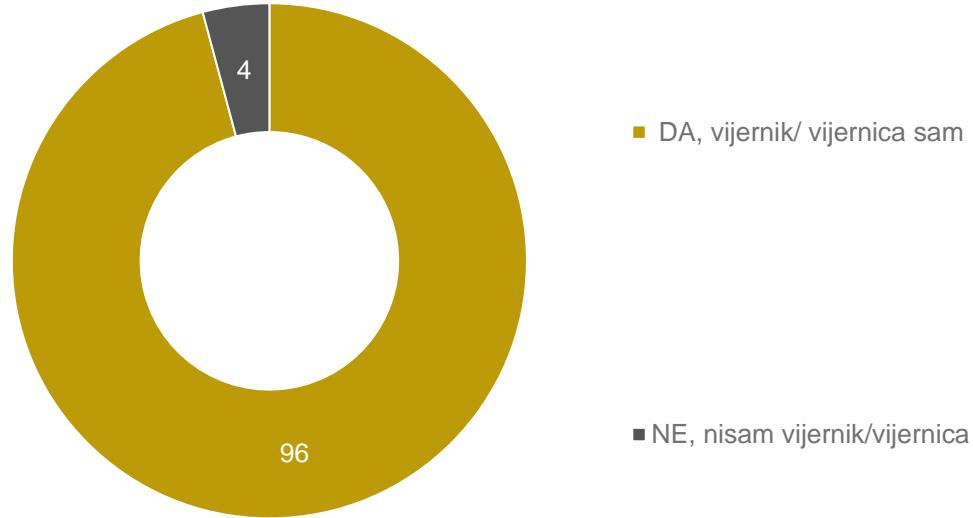

38%

12%

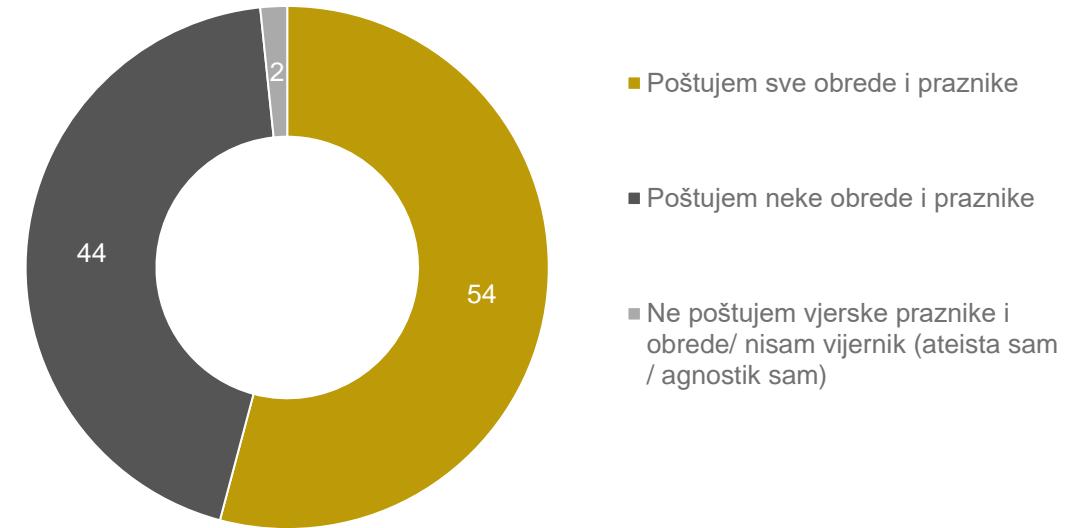
Velika većina građana/ki Crne Gore se izjašnjava kao vijernik/vijernica, a više od polovine poštuje sve obrede i praznike

Da li ste vijernik/vijernica? %

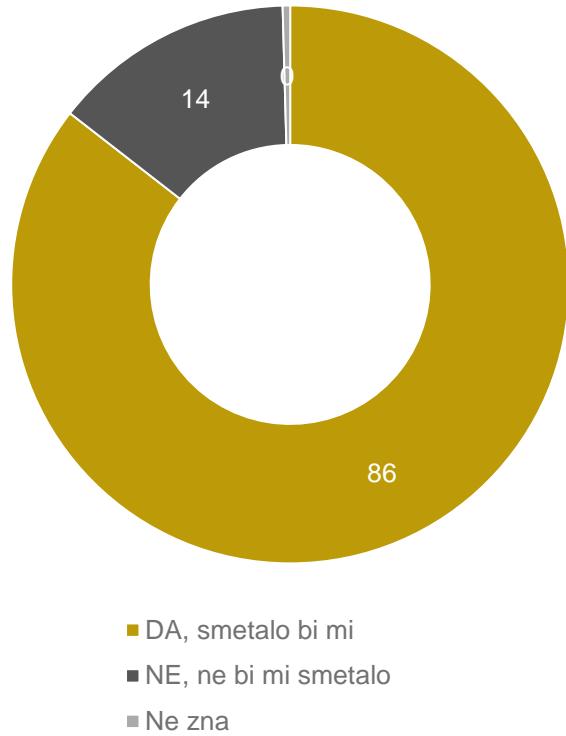
Baza (N=811)

Da li poštujete vjerske obrede i praznike? %

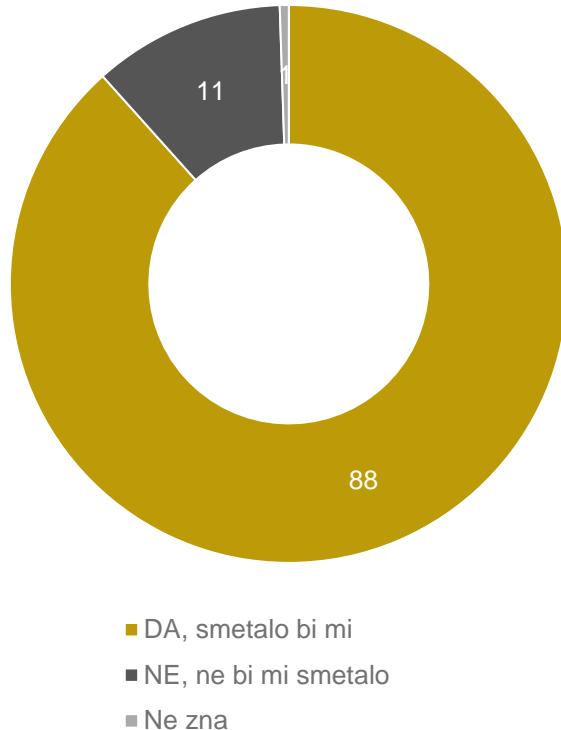
Velikoj većini građanaki bi smetalo ako bi crkveno lice podržavalo prava LGBTI osoba ili javno reklo da je LGBTI osoba, ali i ako bi se u crkvi održavala vjenčanja između istopolnih osoba

Da li bi Vam smetalo ukoliko bi neko crkveno lice podržavalo prava LGBTI osoba? %

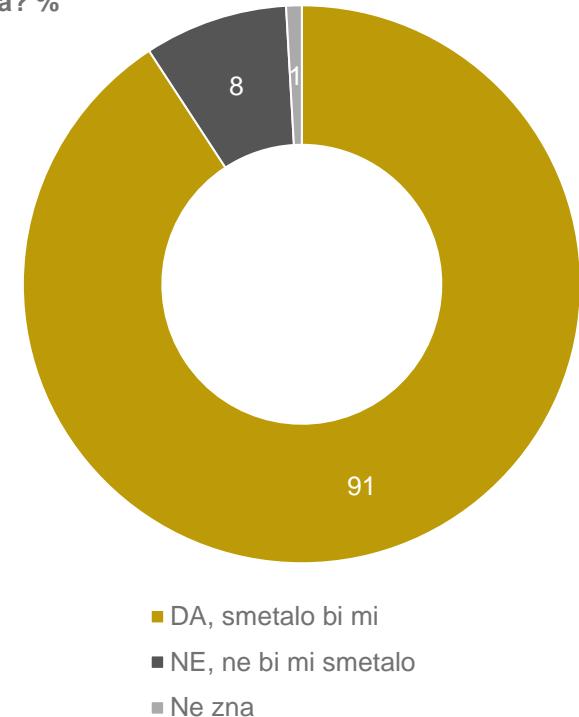

Baza (N=811)

Da li bi Vam smetalo ukoliko bi neko crkveno lice javno reklo da je LGBTI osoba? %

Da li bi Vam smetalo ukoliko bi se u vašoj crkvi/vjerskom odboru počela održavati venčanja između istopolnih osoba? %

5

Mediji i informisanost

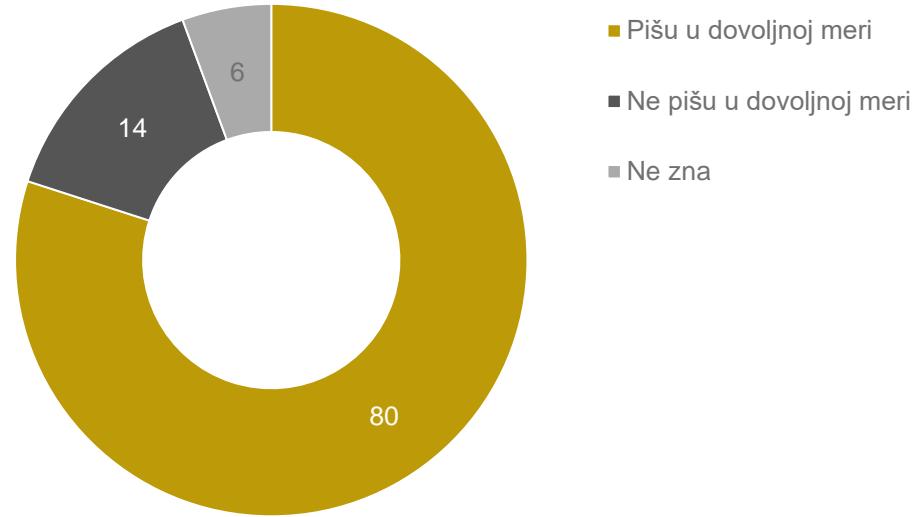
Mediji i informisanost

- Među građanima i građankama Crne Gore je dominantno mišljenje da mediji posvjećuju dovoljno pažnje LGBTI populaciji, međutim skoro polovina njih smatra da su povremeno objektivni u izvještavanju, a povremeno nisu.
- Najpopularnije novine su „Vijesti“ i „Dan“, a televizije u koje građani imaju najviše povjerenja su „Vijesti“, „RTCG“ i TV „Prva“. Svaki drugi građanin/ka Crne Gore navodi da često koristi internet.

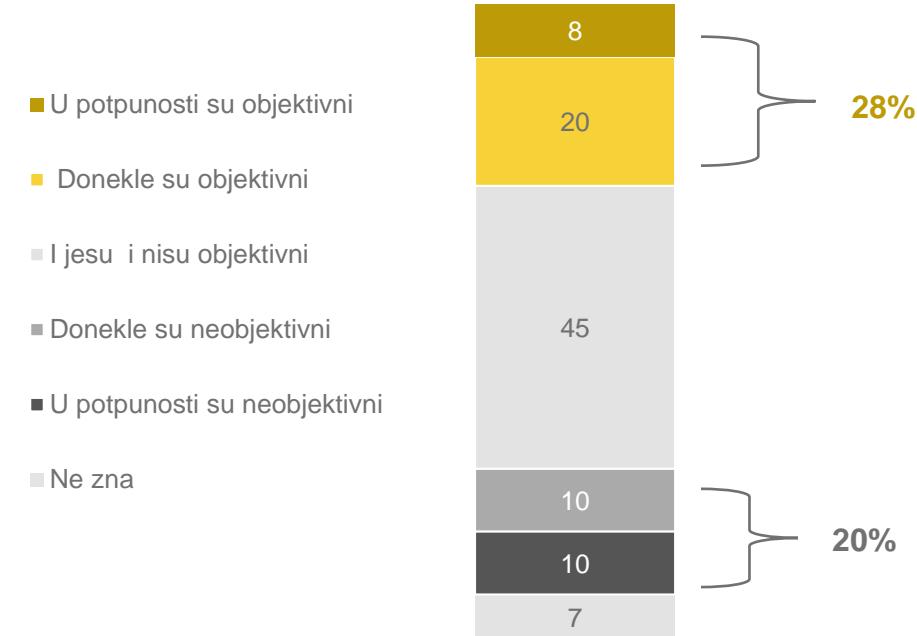
Gradjani Crne Gore smatraju da mediji u dovoljnoj mjeri izvještavaju o LGBTI osobama

Preovlađuje stav da mediji i jesu i nisu objektivni u svom izvještavanju.

Da li smatrate da mediji u dovoljnoj mjeri pišu o LGBTI osobama i njihovim pravima? %

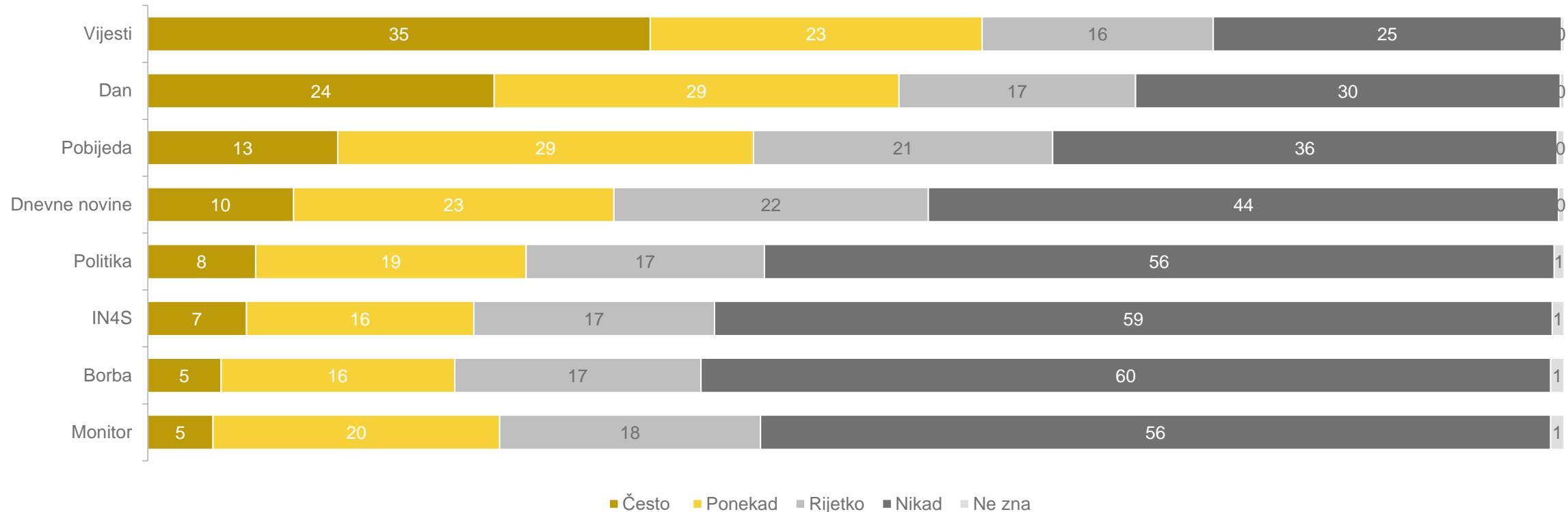
Koliko su po Vama crnogorski mediji objektivni kada pišu o ovim temama? %

Baza (N=811)

U Crnoj Gori se najčešće čitaju Vijesti i Dan

Koliko često čitate sledeće novine i portale? %

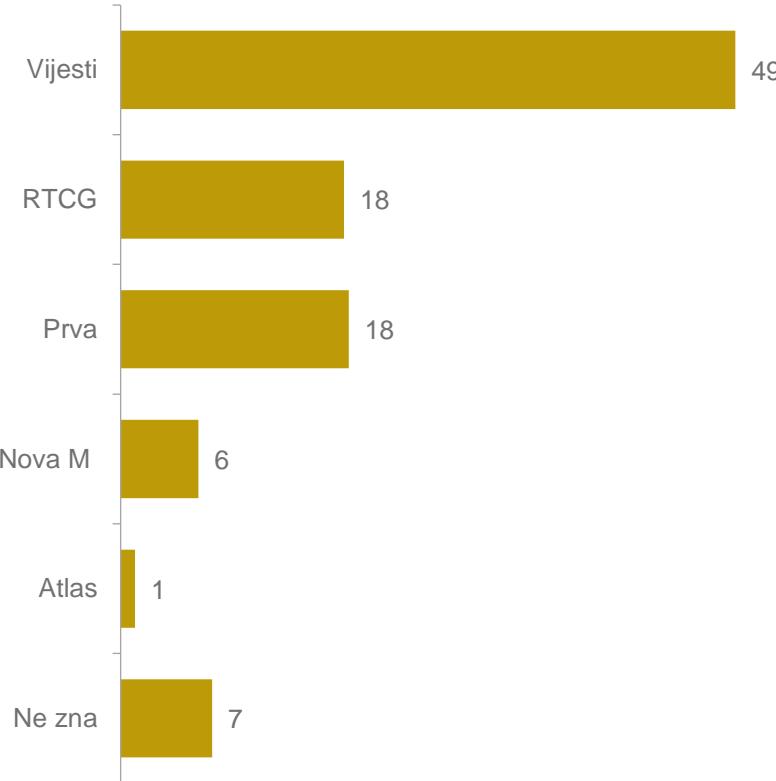

Baza (N=811)

Gradani/ke Crne Gore najviše vjeruju televiziji „Vijesti“, a zatim RTCG i TV Prvoj

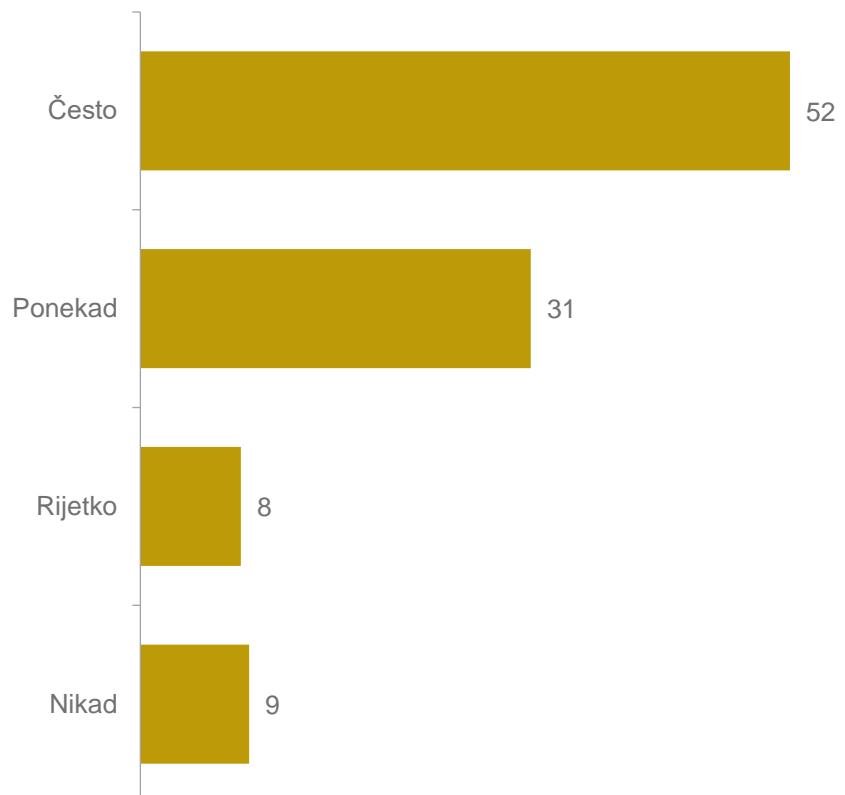
Više od polovine građana/ki često koristi internet, dok 9% njih to nikada ne čini.

Kojoj od navedenih televizija najviše verujete? %

Baza (N=811)

Koliko često koristite internet? %

6

Ključni nalazi

LGBTI populacija u Crnoj Gori

- Generalni stav građana Crne Gore prema LGBTI populaciji se i dalje može označiti kao negativan. Sa velikim brojem građana/ki koji homoseksualnost, biseksualnost i transrodnost smatraju bolešću, često „neizlečivom“ povezani su i otpori ka borbi za prava ove populacije. Većina građana/ki smatra da im ne treba omogućiti pravo na brak i usvajanje dece, ali da ne treba da imaju pravo ni na javno okupljanje ili javno ispoljavanje seksualnosti. Otpor prema ovoj temi je vidljiv i u činjenici da veliki broj građana/ki smatra da LGBTI populaciji ne treba pomoći da ostvare svoja prava. Veoma negativan stav prema javnom ispoljavanju seksualne orientacije se čini kao ključna tačka u razumevanju odnosa prema ovom fenomenu. Većini građana/ki bi pripadnici LGBT zajednice bili prihvatljivi ukoliko ne bi javno ispoljavali svoju orientaciju, pa shodno tome i Povorku ponosa smatraju pokušajem da se isprovocira ostatak populacije. Iako su stavovi prema LGBTI zajednici generalno negativni, velika većina stanovnika Crne Gore ne smatra da je nasilje prema pripadnicima ove zajednice prihvatljivo ukoliko je zasnovano samo na tome koja je njihova seksualna orientacija.
- Ovaj negativni stav je posebno vidljiv u sferi privatnog. Naime, većini građana/ki bi najviše smetalo kada bi njihovo dijete ili neko drugi sa kim su u srodstvu bio pripadnik LGBTI populacije. Iako većina ne bi odbacila tu osobu, ipak ne bi u potpunosti prihvatili drugačiju seksualnu orientaciju te osobe. Naime, uz prihvatanje bi isla i pomoći da se ta osoba promeni odnosno „izleći“. Ovakav odnos je posebno uočljiv kada su u pitanju njihova sopstvena deca i u neskladu je sa opštim stavom da homoseksualnost nije izmenjiva, odnosno „izlečiva“.
- Negativni stavovi prema LGBTI populaciji u velikoj mjeri su praćeni tradicionalističkim vrijednosnim uvjerenjima. Ohrabrujući je podatak da osobe koje poznaju nekoga iz LGBT populacije imaju pozitivnije stavove prema istoj. Pored toga, osobe nižeg obrazovanja, kao i stariji građani imaju negativnije stavove prema LGBTI populaciji.
- Nedostatak znanja i ličnog iskustva sa ovom temom jeste jedna od glavnih prepreka za promenu stavova prema LGBTI populaciji. S tim u vezi nastavak organizovanja kampanja u cilju podizanja svesti ostatka populacije, pre svega o problemima i životu pripadnika LGBTI osoba u Crnoj Gori, od velikog je značaja za ublažavanja negativnih stavova prema ovoj populaciji.

Komentari

POZITIVNI

„Zato što je ljubav pokretačka sila u kojoj god formi. Ne smetaju nam hetero parovi, zašto bi nam smetali homoseksualni parovi.“

„Smatram da svaka osoba zaslužuje da daje i prihvata ljubav, ma koje god seksualne orijentacija da jeste.“

„Zato što imam drugove i drugarice koji su LGBT i shvatam ih, oni su dobri ljudi.“

„Zato što će deca koju podižu LGBTI osobe biti slobodnija u shvatanjima i razumnija o životu od dece koju podižu tradicionalisti, pogotovo gdje imamo nasilnike ili razvedene ..ograničenost umu je naše zlo.“

„Seksualna orijentacija ne određuje kakav je neko roditelj.“

„Ako je neko kao čovjek dobar nema veze kako se seksualno izražava, pa je bolje da dijete bude kod te osobe nego u domu.“

NEGATIVNI

„Zato što tako Bog nije ostavio, stvorio je Adama i Evu, a ne Adama i Stevu.“

„Kako djeci objasniti kada vide na ulici da ljube dvije čike.“

„Zato što te stvari nijesu za pokazivanje i ponos,to je nešto što nije dobro i treba da se trudimo da ga bude što manje.“

„Postoje mesta za nježnost i ljubav. Nije ulica za to.“

„Smatram da ni hetero osobe ne moraju izražavati seksualnost na ulici, pa tako ni homoseksualci.“

„Zato što muškarci ne mogu da odgajaju jednu djevojčicu.“

„Ovo je još uvijek patrijalna sredina gdje tako nešto nije dozvoljeno.“

Hvala!